

fantázia

fantasy ~ sci-fi ~ horror 2019

Fantázia 2019

Antológia fantastických poviedok

Finálové a ďalšie vybrané poviedky z literárnej súťaže
Martinus Cena Fantázie 2019

Súťaž organizuje Občianske združenie Fantázia
Generálny partner: MARTINUS

Partneri: ESET, Artis Omnis, Incheba

Mediálni partneri:
POPkast, Magazín o knihách,
Knižná revue, Radio_FM, Multiverzum

Ceny venovali:
Eset, Martinus, Publico, Incheba, vyd. Artis Omnis,
iHRYsko.sk, Blackfire Games, Nekonečno.sk

Fantázia 2019

Antológia fantastických poviedok

Zostavili: Ivan Alákša, Lucia Lackovičová

Jazyková úprava: Lucia Lenická

Copyright © Fantázia media

Publisher © Fantázia media, s. r. o., 2019

Cover © Brian Terrero, 2019

Všetky práva vyhradené

ISBN 978-80-89823-17-8

LUCIA LACKOVIČOVÁ

Re-kapitulácia

Každý ročník súťaže Martinus Cena Fantázie je celkom odlišný od tých predošlých, a predsa sú si podobné. Poviedky, ktoré jedného nadchnú, druhého nechajú chladným. Nieкто s nadšením hovorí o svetovej kvalite, iný je sklamaný a presvedčený, že sám by dokázal napísať čosi lepšie, prípadne už lepšie napísal, alebo dozaista aspoň čítal. Kde je hranica subjektívneho vkusu a kto zaručí skutočnú kvalitu a úroveň diel? Je to odborník, ktorý študoval literatúru? V tomto prípade azda pop-kultúru? Je to čitateľ, ktorý sa orientuje v žánri historicky aj súčasne? Je to čitateľ, ktorý sa neorientuje, a preto ho treba zaujať tu a teraz niečím aktuálnym? Je to autor, ktorý publikuje alebo sa zlepšuje na literárnych workshopoch? A čo je vlastne esencia dobrej poviedky? Príbeh? Perfektná formálna stránka a štylistika? Úderná prvá veta a rezonujúci záver? Alebo skutočne dobrá poviedka musí mať úplne všetko? A čo je to to všetko? Má čitateľa ohúriť alebo nechať v tichosti dumať? Má nezaťažiť, či sa mu má o nej snívať? Má byť novátorská a objavná, alebo má radšej stavať na tradíciách a držať sa overeného? Mala by čo najviac ulahodiť všeobecnému vkusu, alebo sa skôr sústrediť na vlastnú krvnú skupinu? Isté je, že to, čo sa páči jednému, nemusí a ani sa nebude páčiť druhému.

Garancie výberu v Martinus Cene Fantázie zabezpečuje porota vyskladaná z ľudí, ktorí sa v literatúre orientujú a ktorí majú vzťah k fantastike. Inak by prekladateľka z portugalčiny a angličtiny Lucia Halová, moderátor a herec Mário Zeumer, športový komentátor a autor Martin Petro, politický komentátor a autor Arpád Soltész a literárny kritik a publicista Patrik Orišek, ktorí boli porotcami MCF 2019, asi nedokázali tak precízne ohodnotiť tú nečakanú kopu súťažiacich príspevkov od historicky najvyššieho počtu autorov. Do sedemnásteho ročníka súťaže sa prihlásil rekordný počet autorov a spomedzi 204 prijatých poviedok sa porota rozhodla vyradiť šesť textov, ktoré nespĺnili podmienku žánru alebo boli publikované aj inde.

Vo finále sedemnásteho ročníka súťaže dominuje fantasy. Je to všehochuť od ságy, cez akciu až po domáce podivno. Ján Gálik a Anna Olejárová sú v rámci MCF známe mená. Dominika Madro excelovala aj v ďalších literárnych súťažiach. Veronika Sebechlebská ma zaujala už minulý rok, ktorý bol v rámci MCF jej súťažne prvým a tento rok to dotiahla rovno do hlavného finále. Branislav Majerník je vo finále nováčikom a napriek tomu dokázal výrazne zamiešať finálové karty a umiestnenie v prvej trojici mu napokon ušlo len o pár desiatok hlasov.

Porotcovia v Cene spoločnosti ESET za najlepšiu sci-fi poviedku do finále posunuli Annu Olejárovú s poviedkou Dungeons & Dragons pod Starým mestom, Rastislava Blažeka za poviedku Neviditeľná korporácia, Martina Benkoviča s poviedkou Ale už by aj stačilo, Ivicu Ďuricovú za poviedku Nádej zomiera posledná a Martina Milera a jeho poviedku Traja kamaráti + 1. Ako najlepšiu spomedzi nich napokon vybrali Annu Olejárovú s poviedkou Dungeons & Dragons pod Starým mestom.

Zástupcovia spoločnosti ESET sa rozhodli, že udelia ešte jedno špeciálne ocenenie za nápad a odovzdali ho Martinovi Benkovičovi za poviedku Ale už by aj stačilo.

V Cene Béla rozhodli zástupcovia vydavateľstva Artis Omnis o finalistoch v žánri horor. Stali sa nimi Katarína Hrinčová a jej Prach si, Miloslav Kučera s poviedkou Pečeň, Roland Oravský za poviedku Nočná služba, Veronika Sebechlebská a jej Peklo na Gessayovej 49 a Marek Vaňous s poviedkou Whaley House. Za najlepšiu zvolili poviedku Peklo na Gessayovej 49 od Veroniky Sebechlebskej.

Cenu za najlepšiu fantasy poviedku tento rok zastrešilo vydavateľstvo SLOVART a finalistami sa stali: Katarína Čavojová s poviedkou Kataster strachu, Pavel Hlubík a Tí z lesa, Ivana Molnárová Dubcová s poviedkou Gosbuster, Tamara Šašková a Beta a Miroslav Švercel s poviedkou Hic sunt homines. Víťazom sa stala Ivana Molnárová Dubcová a jej poviedka Gosbuster.

Cena Bibliotéky, vyberaná spomedzi všetkých prihlásených poviedok, sa tento rok mohla ujsť Barbore Vinczeovej za poviedku Gombík, Ľuboslavovi Priešečanovi za poviedku Strážnik, Radke Horniakovej za Psiu podobu, Bohuslavovi Tyrpákovi za poviedku Ohnivá odplata alebo Eliške Ducárovej za Ženu v strome. Cena Bibliotéky v roku 2019 sa napokon ušla Ľuboslavovi Priešečanovi za poviedku Strážnik.

V hlavnej súťaži porotcovia rozhodli, že do finále sa dostane poviedka Druhý príbeh od Jána Gálika, Spevy troch posmrtných ríš od Dominiky Madro, Kruhy od Branislava Majerníka, Dungeons & Dragons pod Starým mestom od Anny Olejárovej a Peklo na Gessayovej 49 od Veroniky Sebechlebskej.

Hlavným víťazom sa po hlasovaní čitateľov na blogu kníhkupectva Martinus stala Dominika Madro. Za jej poviedku Spevy troch posmrtných ríš zahlasovalo 350 čitateľov. Druhé miesto obsadila Veronika Sebechlebská s 275 hlasmi a na treťom mieste skončila poviedka Dungeons & Dragons pod Starým mestom od Anny Olejárovej vďaka 268 hlasujúcim.

Štvrté miesto patrí Jánovi Gálikovi a poviedke Druhý príbeh, za ktorú hlasovalo 256 čitateľov a na piatom mieste sa umiestnil Branislav Majerník a jeho Kruhy s 236 hlasmi. Celkovo sa hlasovania zúčastnilo 1385 čitateľov.

Cenu poroty si odniesla Veronika Sebechlebská a jej Peklo na Gessayovej 49.

V súťaži poviedok fantastiky v anglickom jazyku Fantasy Award 2019 sa po hodnotení prekladateľa Vladislava Gálica, vedca a popularizátora vedy Samuela Kováčika a prekladateľky Ivany Cingelovej medzi päťicu najlepších dostali: Adam Máčaj za poviedku Dolus specialis, Dávid Mamrilla za poviedku The Elder Mystery of Origin, Max Neradný s poviedkou Rest in peace, Jana Tabačková s textom A new story a Beáta Takáčová za Fear of the Dark. Vo Fantasy Award 2019 zvíťazila poviedka Adama Máčaja Dolus specialis.

O poviedkach v úvodníku viac prezrádzať netreba. Pri každej je už tradične nielen vyjadrenie autora samotného, ale aj niektoré-

ho hodnotiaceho. Bola by som rada, keby súťaž oslovovala čoraz mladšiu kategóriu čitateľov a pisateľov a do budúcnosti sa pre nich azda aj vytvoril priestor na novú kategóriu. Je totiž zrejmé, že do hlavného finále postupujú skôr vypísaní autori, pri ktorých začiatovníci pôsobia prasto ako začiatovníci.

Môj nástup do roly organizátorky súťaže v roku 2013 bol v dobe, kedy odišiel dlhoročný spoluorganizátor súťaže Ivan Pullman a kedy sa Ceny Fantázie ujal generálny partner Martinus, čím vznikla Martinus Cena Fantázie. Dodnes si spomínam na poviedku Zusky Stožickej Letec do večnosti, podľa ktorej spravil Fantázii 2013 dokonalú obálku Fero Jablonovský. Srdcovými boli aj ročníky 2015 a 2016, najmä ten druhý z nich, ktorým spravil titulku Dodo Dobrík. Autorom tohtoročnej obálky zborníka je slovenský komiksový kreslíč a knižný obálkar Brian Terrero. Obálka Fantázie 2019 je inšpirovaná mongolskou rockovou skupinou The Hu a mongolskou národnou kultúrou.

Prvé roky som v rámci súťaže čítala všetko a o poviedkach som písala a natáčala videokomentáre s osobnosťami z kultúrneho a spoločenského života. Bola som prísna porotkyňa, na city súťažiacich som dbala pramálo a dnes by som už asi niektoré hodnotenia podala inak. Okrem drsných recenzií boli aj rozhlasové hry v angličtine v Radio Slovakia International, načítané poviedky v Rádiu Devín, besedy počas kultúrneho leta v Bratislave, kvízy, Pohoda, besedy s autormi v kníhkupectve Martinus, každoročné práce zostavovanie ideálnej poroty, partnerov a motivujúcich odmiern pre súťažiacich, začala sa súťaž poviedok v angličtine Fantasy Award či FantáziaFEST a som vďačná za to, že som pri tom všetkom a pri mnohom ďalšom mohla byť. S nadšením sledujem, ako sa z mnohých autorov začínajúcich v MCF stávajú autori románov a vlastných zbierok, ako môj sused nosí tričko s Kladivákom a ako sa súťaž dostáva do čoraz širšieho povedomia aj mimo žánrovú komunitu.

Sci-fi je po Inteli s partnerom ESET v tých najsprávnejších rukách, Cena Béla, ktorú vydavateľstvo Artis Omnis udeľuje v rámci žánru horor, je už kultová značka, ktorou sa na prebale svojich kníh neváha pochváliť ani bestsellerový Jozef Karika.

Doteraz som v rámci Martinus Ceny Fantázie hodnotila fantasy poviedky spolu s Ivanom Aľakšom a riešila s ním organizáciu spojenú s celou aktivitou a podujatiami, ktoré k nej patria. Tento rok sa do MCF prihlásil rekordný počet autorov a súťaž je rozbehnutá natoľko, že pôjde ako raketa (z ktorej vzišla) ďalej. A keďže párty vždy treba opustiť v tom najlepšom, týmto sa po šťastných siedmich rokoch moja organizátorská spolupúť so súťažou končí. Odteraz sa pridávam k rastúcemu radu nadšených nezainteresovaných čitateľov zborníka najlepších poviedok Fantázia a budem si už len slastne užívať literárny zážitok. A možno si budem hovoriť, ako sa len toto mohlo dostať do užšieho výberu, to tam nemali nič lepšie? Prípadne budem nemo žasnúť nad dokonalosťou a absolútnou zhodou diel s mojím aktuálnym vkusom a chúťkami a ktovie, azda sa aj pohrávať s tým, že po dlhom čase znova niečo napíšem a pošlem. Ktovie...

Lebo čítanie a písanie fantastiky má byť o individuálnom zážitku, o radosť, o katarzii, inšpirácii, nádeji a o uletení si z reality. A nasledujúcich veľkolepých 520 strán to dozaista prinesie v nejakej miere každému. Verím, že v čo najväčšej. Tak si uletme!

Martinus Cenu Fantázie a Fantasy Award vrátane všetkých pridružených aktivít pre vás organizujú: Lucia Lackovičová a Ivan Aľakša za Občianske združenie Fantázia.

MARTINUS CENA FANTÁZIE 2019:

1. miesto:

Dominika Madro: Spevy troch posmrtných ríš
(Cena Fantázie a 300 €)

2. miesto:

Veronika Sebechlebská: Peklo na Gessayovej 49
(200 €)

3. miesto:

Anna Olejárová: Dungeons & Dragons pod Starým mestom
(100 €)

4. miesto:

Ján Gálik: Druhý príbeh
(50 €)

5. miesto:

Branislav Majerník: Kruhy
(50 €)

Cena poroty:

Veronika Sebechlebská: Peklo na Gessayovej 49

Cena spoločnosti ESET pre najlepšiu sci-fi poviedku 2019:

Anna Olejárová: Dungeons & Dragons pod Starým mestom

Cena Biblotéky 2019:

Ľuboslav Priesečan: Strážnik

Cena Béla 2019:

Veronika Sebechlebská: Peklo na Gessayovej 49

Cena OZ Fantázia pre najlepšiu fantasy poviedku 2019:

Ivana Molnárová Dubcová: Gosbuster

Výsledky boli vyhlásené na 27. medzinárodnom knižnom
veľtrhu Biblotéka dňa 9. 11. 2019 v Bratislave.

VANESSA JÓRIOVÁ

Drakobijec

Ked' spoza hôr prišla zima, spev zamrzol vtákom v hrdlách. A bez vtákov sa už skutočne cítil ako cudzinec. V neprítomnosti slnečných lúčov vyzerali severania ešte krehkejší – bledí akoby ich telá postláčali z napadaného snehu, útlí a šlachovití. Človek by sa o nich bál oprieť čo i len ostrejší pohľad, a predsa žili v najdrsnejšom kúte sveta. A Asriel nebola iná.

Malá, jemná, bledučka. Jeho snehová vločka. Z prichádzajúcej zimy mala stále obavy, hoci ich prežila už takmer dve desiatky. *Nemusíš sa báť*, opakoval jej zakaždým. *Tentokrát ťa chránim ja.*

„Čo je zima oproti drakovi?“ spýtal sa jej raz. „Aj chlad síce štípe a páli, no pred dračím ohňom sa nedá zababušiť do perín!“

Zasmiala sa a skutočne sa zababušila. Potom ale zvažovala a povedala: „Vedma vravela, že táto bude obzvlášť krutá.“

„To vravela aj o minulej.“

„Áno a táto bude ešte horšia!“

Uškrnul sa. „Samozrejme, veď vedma vie všetko najlepšie.“

„Ona musí vedieť! Preto je vedma!“ Nepatriilo sa spochybňovať vedmu. Chvíľu mlčala, hádam, aby postrehol, že sa mračí. „Keby si našu zimu zažil, bál by si sa aj ty.“

„Nebál.“

„Lebo si južan!“

„Ale prosím ťa! Na juhu máme iné príšery, proti ktorým je zima len štiplavý závan chladnejšieho vetra! Mimo toho, teraz nad vami bdie Arune. Tak čoho sa báť?“

...

Oheň štípal a pálił. Besnel mu na chrbte ako pomätené zviera, driapal a hrýzol. Ukusoval priamo z jeho cti.

Dúfal, že nebude kričať, pretože bol Ussu a Ussu nikdy nekričal, no keď mu plamene zaryli svoje korene do mäsa, vrieskal, až mal pocit, že mu cez ústa vyletí vlastné hrdlo. Ku koncu aj prosil svojho otca, svojich trýzniteľov, Arune, no nikto z nich nereago-

val. Veď ani Pán Ussu nedal nijako znať, že na stolci leží jeho syn. Koniec koncov, bol to on, kto poručil, aby ho lízali slnkom.

Chrbát ho páľil aj po tom, čo slnko stiahlo svoj horúci jazyk späť do papule. Vlastné mäso mu strašne smrdelo, žalúdok sa krútil a vzpínal. Až vtedy k nemu Pán Ussu prikročil.

„Si môj syn, Daakhan Ussu,“ povedal. „Keby bolo po mojom, doprial by som ti najčistejšiu smrť v Slnku samotnom. Tvoja matka však prosila tak naliehavo, až som pristúpil na to, aby ťa slnko len pohladilo. Zmylo z teba časť krvi, o zvyšok sa budeš musieť postarať ty sám, no ďaleko od Muuru Dii.“

Za znesvätenie dievčaťa, ktoré sa prisľúbilo mužovi, bol obvykle skutočne trest smrti, no on bol okrem hriešnika ešte aj Ussu. Bude teda vyhnaný za Zlatú horu. To bol však pre obyvateľov Muuru Dii, Zlatých Plání, často osud so smrťou totožný.

Na Ike myslel neustále. Veľmi dobre vedel, že sa prisľúbila najstaršiemu synovi Pána Qu, no pre Arune... bola taká pôvabná! Synovia Pána Qu neboli pekní ani mladí, mali dlhé úzke tváre a postavy býkov, navyše sa o nich vravelo, že sú aj rovnako výbušní. Niet divu, že sa Ike skrývala v jeho náručí, prijala jeho náručie, prijala *jeho*... Bola čistá, mala byť čistá až do Zatmenia, no on jej dal dieťa. Prosili Arune, aby im ho vzala, no bohyňa cez svoj spev málokedy prosby slyší a dieťa tak rástlo a rástlo. Ike sa bruško zaguľatilo. Ani len ju nezabili slnkom – brucho jej prebodli uprostred noci, aby už nikdy nevidela deň. Ona totiž nebola Ussu, ani Qu, iba mladá a krásna, a to človeka pred smrťou neochráni.

Daakhan videl veľa ľudí, ktorých lízali slnkom. Podaktorým lízali aj tváre, takí slnko už viac nevideli. Mal hádam aj šťastie, že ohňu vystavili len jeho chrbát, hoci ho zmrzачili od pľiec až po kríže. Obklady bolesti štasti zmiernovali. Prvú noc si ešte nedokázal pomôcť a plakal, no potom v sebe našiel muža. Keď si ho dal privolať Pán Ussu, dokázal už vzpriamene chodiť a hýbať ramenami.

Pána Ussu sprevádzala celá rodina, no iba matke našiel v očiach ľútosť. Starší bratia naňho hľadeli s opovrhnutím, sestra priam zhnusene a mladší brat sa na zemi hral s vlastnou topánkou. Otec mal tvár kamennú.

„Daakhan Ussu mi bol dobrým synom,“ prehovoril napokon, no Daakhan v jeho slovách útechu necítil. „No zasiala sa doňho temnota. Ussu je rod svetla, rod Požehnaných, rod, ktorý sa topí v žiare priazne Arune. Na temnotu v jej svite nie je miesto. Pamiatka na Daakhana Ussu, dobrého syna, smie zostať v Muuru Dii, no telo, ktoré ovládla temnota, prekročí Zlatú horu a prejde do sveta rovnako temného.“

Daakhan Ussu nemohol byť vyhnaný, pretože bol Ussu, no on už viac Ussu nie je, iba temnota. Sklonil hlavu, ovládol svoje črty. „Otče,“ vyslovil svoju žiadosť prevrpený vlastnou trúfalosťou, „dovoľte mi, prosím, ostať Daakhanom Ussu do doby, kým neprekročím Zlatú horu. Dovoľte mi obliecť sa do rób Daakhana Ussu, vziať si koňa Daakhana Ussu a naplniť si vrecká majetkom Daakhana Ussu.“

Výraz otcovej tváre sa nezmenil. „Nech je,“ prisvedčil napokon. Možno mu bol predsa len dobrým synom.

„Ale keď si budeš vyberať koňa, neber si Móla,“ zdvihol hlavu Libo, jeho najmladší brat. „Toho mám celkom rád.“

To boli posledné slová, ktoré mu venovali.

...

Sever bol natoľko iný ako jeho rodný juh!

Snehové záveje na rovinách možno s trochou nadhľadu pripomínali duny piesku, no iné podobnosti nenašiel. Stromy sa bili o každý kúsok úrodnejšej zeme, ich listy pripomínali čepele nožov a keď si človek nedal pozor, aj tak rezali. Chalupy sa uzimene túlili k sebe, zem sa skrývala pod nánosmi slamy a výkalmi zvierat. Aspoňže si na ich puch už zvykol – malé tučné byvoly sa po dedine dôverčivo trúsili. Hlúpe tvory nevedeli, aký osud ich v zime čaká.

Iba vtáky mu pripomínali domov. Ich hlasy síce zneli väčšmi ako zachrípnuté hromženie opilca než trilkovanie drobných južanských spevavcov, stále to bol však prejav života. A keď môžu žiť vtáky, môžu žiť aj ľudia.

Vtáky však čoskoro odleteli. A ľudia nemohli.

„Najprv prestanú operence spievať. Potom vlky zavýjať. Potom sa rozhostí dlhé ticho. A potom zareve to, čo príde so zimou.“ Tak mu to vedma povedala.

Taký iný... taký iný ten sever bol!

Odišiel by, no v ceste mu stáli problémy neprekonateľnejšie ako zima samotná. Stajne síce stáli, no kone ani osly nevidel. Pokiaľ tu nejaké kedysi boli, dávno ich zjedli. Na vlastných by bol sotva rýchlejší ako zima. Istotne by zamrzol. A keby aj nie – kam by už len šiel?

Svetom už raz cestoval a pekné miesto to veru nebolo. Dedinka bola jedným z mála miest, kde si uši nemusel zakrývať. Južana v ňom, samozrejme, spoznali, no bol to kút sveta dostatočne vzdialený, aby o juhu samotnom niečo tušili.

Máš zvláštne uši! Čo máš s ušami?

Koľkokrát už len počul tú otázku! Samozrejme, mešťania bližšie k juhu a podaktoré mestá v stredozemí sa pýtať nemuseli. *Špicouchý!* volali hneď, ako sa rozniesli chýry o jeho prítomnosti. Miestni ich niekedy nechali prenocovať, no zakaždým sa pobrali preč. Na severe sa pýtali už častejšie. Zvesti o južanoch im síce k ušiam doľahli, ich vedomosti o svete zaliatom slnkom sa však zakladali len na príbehoch starých materí. A tuná... Tuná miestni nevedeli nič. Mohol im teda vyrozprávať.

A tak im vyrozprával.

Vyrozprával im všetko o tom, ako označila Arune, slnečná bohyňa, na znak naklonenia Požehnaných špicatým ušným lalôčikom, a o tom, ako sa Požehnaní stali mocným národom. Povedal im o svete, ktorý vystavali na mori piesku, o obrovskom svete, takom žiarivom ako Arune samotná. Rozprával o chrámoch väčších ako celá dedina, o obrovských zlatých sochách, ktoré mĺkvo dozerali nad sídlami, o mestách, ktoré by v sebe poňali snáď polovicu sveta. Vylíčil im úpadok Požehnaných, aj to, ako za pomoci Arune našli jeho predkovia cestu von z temnoty, ako vystavali na troskách Požehnaných nový svet, rovnako zlatý, rovnako žiarivý. A nakoniec o tom, ako malým deťom upravovali uši, orezávali do špicatého tvaru, tak ako kázali veľké zlaté sochy – veď boli predsa Požehnaní, noví Požehnaní a potrebovali, aby ich Arune rozoznala od neveriacej spodiny, ktorá bola sotva hodna jej priazne.

A miestni skutočne načúvali veľmi pozorne. Veľa z nich sa pýtalo s rovnakým záujmom, aký tak často vídaval svojej vložke, Asriel, v očiach.

„Aj vlky už odišli,“ zhodnotila jednu noc v posteli. Ležala, biele vlasy mala rozprestreté okolo tváre. Kedysi jej ich pochválil, povedal, že si do nich zaplietla hviezdy z nočnej oblohy, preto tak žiarili. Ona sa iba zasmiala a odvetila, že pokiaľ sa tak skutočne stalo, musela si ich so sebou vziať všetky a tým jeho zostala len čiernava.

„Prečo neodídeme aj my?“ spýtal sa on.

„A kam by sme šli?“

„Neviem. Tam, kam aj vlci.“

Usmiala sa. „Vlci sú duchovia leta.“

Aj z nás možno budú len duchovia leta. No nepovedal to nahlas, iba si preplietol prsty s tými jej. Jeho ruka pôsobila popri jej jemnej dlani masívne, bál sa ju poriadne zovrieť.

„Ale predsa je tu bez nich akési ticho,“ povzdychla si Asriel.

To nebola celkom pravda, vonku prefukoval vietor a jeho skučanie sa tichom rozhodne nazvať nedalo.

„Pokiaľ vetrisko ustane, možno započujeme spev Arune. Na deti už dozaista dohliada.“

„A ty si ho už niekedy počul?“

„Samozrejme.“

V skutočnosti nevedel, ako spev bohyně znie. Starešinovia vraveli, že plamení v tichu a každý zvuk ho rozsieva po svete, on však neveril, že by hukot za stenami skutočne vychádzal z jej hrdla.

Asriel sa vztýčila. „Povedz mi niečo!“

Uškrnul sa. „A čo chce vložka počuť?“

Aj po jej tvári sa rozliala veselosť. „Nejakú z tých tvojich historiek. Takú, akú mám rada.“

„Tú o drakovi?“

„Áno! To o tom drakovi!“

...

K Zlatej hore ho Pán Ussu nevedol. Bola to dlhá cesta, náročná, znepríjemnená nárekom trýzneného chrbta. Daakhan sedel na Svetobežníkovi. Kôň mal príhodné meno. Samozrejme, nevedel ani zrnko prachu zo sveta mimo Muuru Dii, ako vôbec všetky kone z juhu. Zato mal však zdravý bielu srst', bujnú hrivu a pohodlné chody, navyše sa Daakhanovi zdalo, že ho má zo všetkých koní Ussu najradšej.

Zlatá hora sa pred nimi dvíhala. Horou ju nazývali len kvôli výške, no jej prívlastok neklamal. Do kovu boli vsadené celé pláty zlata a drahé kamene, v zapadajúcom slnku sa ligotala a blýskala. Krásny koniec sveta a on sa vybral do temného kraja za ním.

Jeho sprievod bol mlčky. Odprevadili ho až k dvojkrídlovej bráne, tá sa poodchýlila. Za ňou ležali duny piesku, rovnako sypké a horúce ako v Muuru Dii, a predsa prišlo Daakhanovi pri pohľade na ne nevoľno.

Iba Svetobežník pokorne prekročil tieň Zlatej hory, kone sprievodcov zastali ďaleko za ním. Dokonca aj Daakhan Ussu medzi nimi zostal. Hranicu prekročil len muž bez mena.

Muuru Dii od okolitého sveta oddelili pôvodní Požehnaní. Za Zlatými plážami ležal svet, ktorý nikdy nepočul piesne Arune, svet, ktorého sa slnko sotva dotýkalo. Dokázali ho síce zničiť z oblohy a prinútiť ho slúžiť, no nepožehnávalo, neočisťovalo. A rozhodne nezanechávalo svoje dotyky v kove. Pevné studené kúsky slnka boli vzácne, vraj sa nimi meralo bohatstvo mužov. V tom prípade bude muž bez mena aspoň bohatým mužom – zlatu mu stískalo zápästia až po lakte, hrkotalo na nohách, blýskalo sa mu v ušiach aj v obočí.

Odvrátená strana Zlatej hory bola rovnako zábožená ako svet za ňou. Nepekňý štrbavý kov sa mračil, miesto drahokamov naňho zízali tmavé diery. Hora samotná bola svedectvom, aký svet čaká za ňou.

Na prvú dedinu narazil až na druhý deň. Domy pôsobili ako kôpky mazľavej hliny, ktoré medzi rukami pozliepalo malé dieťa. Ľudia sa pomedzi ne kĺzali v dlhých háboch a pripomínali duchov, no keď prešiel okolo najbližšieho, zreteľne ho počul šomrať. Žiadni duchovia, usúdil.

„Hľadám strechu nad hlavou,“ povedal mu iba.

Muž naňho ani nepozrel, no zato sledoval koňa, akoby vyššie nedovidel. „Takéto žrebce tuná nemáme,“ ozval sa po chvíli.

„Nie je odtiaľto,“ odsekol iba. „Hľadám miesto na prenocovanie.“

Starec len mávol rukou v ťažkom rukáve. Dlaň mu nevidel, nevedel teda poriadne určiť, kam ukazoval. „Tam je dačo... ku koncu osady... Rollo...“

Lýtkami sa obtrel o boky zvierata, Svetobežník sa pohol vpred. Neobzeral sa, no cítil cudzincov pohľad na chrbte. Už si nepremieraval iba koňa.

Strechu nad hlavou neminul, príbytok bol väčší ako iné domy, razil vôňou jedla a pachom špinavých ľudí.

„Hľadám strechu nad hlavou,“ zopakoval svoju požiadavku vo vnútri.

Tučný muž za pultom sa oprel o lakte. „Nemám miesto.“

„Zaplatím.“ Muž bez mena k nemu natiahol ruku a zaštrngotal náramkami.

„No nevrav,“ zavrčal tučný. „To už nejako očakávam. Na veci to ale nič nemení – nemám miesto.“

„Zaplatím viac ako ktorýkoľvek z týchto mužov.“

Muži, ženy a zopár vycivených detí si ho premieravalo.

Od stola sa zdvihla jedna z postáv. „To verím. Pekný to máš majetok na tom zápästí. Odkiaľ pochádzaš?“

„To nie je dôležité.“

„No neviem. Na kraj sveta sa dá prísť iba z jediného smeru.“

„Ibažeby prišiel spoza neho,“ ozval sa akýsi starec.

„To by som sa stavil, že prišiel!“ Ďalší muž znel ako pes, ktorý sa drhne kosťou.

„Južan!“ To slovo znelo z úst starca ako nadávka.

„Strhni mu ten turban, Fik, ty si najbližšie! Veď sa hneď dozvieme, či na nás vykuknú špicaté uši!“

„To sa iba hovorí, hlupák!“

„Bodaj by ťa! Ešte raz ma nazveš hlupákom a nebudeš mať viac jazyk, ktorým by si sa do cudzích púšťal! Na tú tvoju starú ti prisahám, že to stále robia, sekajú uši vlastným deťom ako štencom!“

Neprijemná triaška prebehla mužovi bez mena nadol spáleným chrbtom. Vo vzduchu viselo čosi ťažké, to vycítil aj on. O krok ustúpil, potom si spomenul na meč, ktorý mu visel po boku. Ako Ussu sa ním, samozrejme, nepotreboval vedieť oháňať, no to muži nevedeli, zovrel teda rukoväť a nešikovne ho vytiahol z pošvy.

Zabralo to. Zástup ustúpil.

„U Rolla sa zbraňami nemáva, cudzinec,“ mužovi, čo túto skutočnosť zdôraznil, chýbali zuby, hlas mu teda znel smiešne, no stále z neho šiel chlad.

„Takú zbraň je beztak škoda pošpiniť krvou,“ vyhlásil iný starček, ktorý na meči visel očami.

„Nepošpiní ju našou krvou!“ zvolal iný. „Pozri, ako sa mu trasie v ruke! Takíto nevedia bojovať!“

„Južan to je! Viem to! Fuj!“

Pluvianec priletel až k jeho nohám. Muž bez mena mimovoľne cúvol. „Zaplatím vám.“

„No to teda zaplatíš!“

„Von! Odneste si to von!“ volal Rollo od pultu.

Dvaja z chlapov sa po ňom načiahli.

Muž bez mena nečakal. Ohnal sa mečom – ktosi zviereskol.

„Skurvysyn ušatý!“

Telá sa naňho natlačili skorej, ako sa mohol vôbec druhýkrát napriahnuť. Dopadol úder – vyrazil mu dych. Ďalší – cúvol. Tretí – pustil z ruky meč. A vzápätí mu na hrud' mierila vlastná čepeľ.

„No poďme!“

Ustupoval. Potkol sa o prah. Zakolísal sa, rany pästami mu k zemi pomohli. Dopadol na zranený chrbát – zreval, skrútil sa. Bolest' sa doňho zahryzla, jazykom si ho prevaľovala v ozrutnej papuli, okolitý svet zmizol. Sotva vnímal, ako mu vykrútili ruky, ako mu zo zápästí strhávajú náramky.

„Ty marha habavá, veď ty už máš!“

„Neber si toľko, lebo ťa vyprevadím čepeľou!“

„Zmizni odtiaľto, babizňa! Čo tu ty robíš? Kde máš muža?“

Strhli mu aj turban. „Há, čo som hovoril!“

„Pravdu si mal, prisahámbohu! Ako zvieratá! Označili si ho ako bojového psa!“

A potom bolest', keď mu náušnice vyšklbli z ucha.

„Odkopte mi ho z prahu!“ reval za nimi Rollo. A muži ho poslúchli.

Tak ležal muž bez mena. Vzali všetko, nechali mu len niekoľko slín na tvári. Z uší a obočia mu tiekla krv, to, čo sa nedalo ľahko sňať, skrátka vytrhli. Ukradli aj rúcho („Veď to isto bude z nejakého hodvábu alebo dačoho drahého!“), a tak nahý ležal v jarku a sledoval, ako mu odvádzajú koňa. V duchu ho volal. *Svetobežník! Svetobežník!* No kôň naňho ani nepozrel.

A presne tak ho o nejaký čas našiel iný muž, ktorý si pri ňom pristavil povoz.

„Noc sa ešte ani poriadne nezačala a ty si už prehrál gate?“ spýtal sa ho. Tón hlasu prezrádzal, že sa uškrňa.

Možno to presvedčilo muža bez mena, aby otvoril oči. No nepovedal nič.

„Čo máš s chrbtom? To ťa už stihli opražiť v kotle?“

Za mužom prešľapoval osol. Bol malý a smrdel.

„Ty si južan, však? Tak poď, mám pri sebe nejaké handry. Neciv na mňa tak a nastupuj, skôr než sa ti vnútri napijú. Hlupákom si už bol dosť dlho, zmúdrej aspoň takto navečer. Čo ten pohľad? Chýry sa tu šíria rýchlo. Vziať sem zlato – čo si čakal? O južanoch sa šíria aj iné povedačky, napríklad, že ho seriete. Buď rád, že ti nerozrezali črevá, aby sa o tom presvedčili. Ach. Nastupuj, človeče. Inak odidem.“

...

Do vedminej chatrče sa zmestila celá dedina, hoci im bolo trochu pritesno.

Fille, vodca tunajších lovcov, stál v prostriedku. Na to, aký malý a tenký bol, mal celkom silný hlas. „Už nepochybujeme,“ vravel im. „Dám krk za to, že k nám nadol opäť zostupuje Zlostná. A pokiaľ sa nemýlim, krky dáme všetci, pokiaľ jej dovolíme podísť bližšie.“

Dedina stíchla. Všetci načúvali akoby čakali, že sa im rev Zlostnej ozve priamo za oknami.

„Nemôžeme si dovoliť pochybnosti,“ prerušila mĺkvo vedma. „A chyby, tie si môžeme dovoliť ešte menej. Zlostnú v horách nájsť nemusíte, no vašu smrť určite. A čo si bez vás počneme?“

„Smrť nám prinesie celkom isto, pokiaľ zostúpi.“

„O tom nepochybujem. No prv, ako vyrazíme, si musíme schlaďiť hlavy.“

„Niektorí z nás si ešte pamätajú, čo sa stalo, keď sa Zlostná objavila pred rokmi. Nesmieme dovoliť, aby sa to zopakovalo!“

Áno, pamätali si. Tí starší sa naklonili k mladším, aby im to šeptom pripomenuli.

„Zlostné ale zostupujú každoročne,“ pripomínala vedma. „No väčšinou sa nám vyhnú. Nemôžeme si jednu privábiť tým, že sa jej ukážeme. Pokiaľ vás premôže, po stopách príde až do dediny. Možno by sme sa mali skryť.“

„Prilákajú ju zvieratá.“

„Tak ich pobijeme. Mäso usušíme. Zamrazíme. Zásob bude, hádam, dosť.“

„Aj my sme len mäso. Nesmrdíme jej inak.“

Vedma si vzdychla. „Všetci dúfame, že sa mylíš, Fille.“

„Aj moja družina dúfala, veru tak. Keď sa počasie umúdra, môžeme do hôr zájsť ešte raz, presvedčiť sa...“

„Neumúdra sa.“ Starena sa odmlčala, aby dala priestor zavýjaniu vetra. „Ticho už doznelo.“

„Tak potom nemáme inú možnosť. Musíme sa rozhodnúť. Žiadna zo Zlostných tak blízko nebola. Možno sa nám vyhne. No pokiaľ nie...“

„Neprežijeme to. Nie, pokiaľ Zlostnú rozzúrime priamo v dedine.“

„Ale mimo nej by sme ju dokázali zabiť.“

„Nebolo by to zadarmo.“

„Veru tak, vedma. Platili by sme. No chlapci veria, že to dokážu. A ja im verím.“

Vedma sa zamyslela. Oči jej vleteli do davu. Chvíľu medzi nimi dakoho hľadala, potom ho našla. Nebolo to ťažké, veď vytŕčal.

„Drakobijec,“ vyzvala ho, „ty máš s netvormi tiež skúsenosti.“

Asriel mu povzbudzujúco stisla ruku. On jej zovretie neopätoval, prsty mu bezradne ovisali. Vedel, kam to bude smerovať.

„Zabúdate, vedma, na Arune,“ hlesol.

„Veru. Arune. Ty vravíš, že sme v bezpečí. Že nás ochráni jej priazeň.“

„Môj rod chráni už stovky rokov.“

„No aj vy máte na juhu beštie.“

„Máme. Ale každý, kto si nesie požehnanie bohyne...“

„Prisaháš, že nám nič nehrozí?“

Nadýchol sa. „Deti sme označili. Jej priazeň si ich nájde.“

Vedmine oči sa opäť zamotali v dave. Zastavili sa na inej tvári. „Ty! Dievčatko! Pod sem.“

Dievčatko pricupotalo. Starena mu odhrnula biele vlasy a odhalila malé ucho. Časť z neho chýbala, čo zostalo, pripomínalo ostrý polmesiac.

„Deti sme označili,“ zopakovala starena. „Ale ochráni to aj nás?“

Urobili tak niekoľko týždňov po jeho príchode, ešte predtým, ako sa chyrovalo o zime. Deti sa podľa zvyku značili hneď po pôrode, aby im Arune požehnala na začiatku života. Malo to aj iný dôvod – novorodenci sa nebránili. V dedine však bolo bábätiak málo, ochranu darovali aj starším. A s tými to bolo komplikovanejšie.

„Možno sú skutočne v bezpečí,“ pokračovala vedma. „Ale čo my? Arune je slnko. A tu toho slnka veľa nebude.“

„Moc Arune siahla aj tam, kde ju nevidno.“

„Áno. No raz si vrazil... my sme hriešnici. A deti do boja poslať nemôžeme.“

Jej slová ho tísli k priepasti, vykrútiť sa už nemohol.

„Zato ty, drakobijec, si sa narodil v jej priazni. Sleduje ťa celý život. Dokonca si ju priviedol na opačný koniec sveta. Si bojovník pod jej ochranou. Pripojíš sa teda k loveckej družine, ktorá Zlostinu vyženie. Veď to je dôvod, pre ktorý si nás našiel – si najhodnejší z nás všetkých!“

Fille stisol pery do tenkej čiary. A niečo podobné sa stalo aj s drakobijcovým žalúdkom.

...

„Som Tarren. Som, ako sa vraví, človek s jazykom zo zlata. Rozprávač. A tiež som, ako sa tiež vraví, človek, čo má hlboko do vrečka.“

Muž bez mena sa mľkvo obliekal. Ranený chrbát mu sotva dovolil hýbať sa, každý pohyb zaboľel.

„Vidíš? Takto mám tie predstavenia rád. V zopár vetách som ti o sebe povedal všetko, čo by ťa o mne, hádam, zaujímalo.“

Muž bez mena si zotrel prúžok krvi, ktorý mu stekal do oka. „Čo odo mňa chceš?“

„Ále, pán je nedôverčivý! Keby si bol taký opatrný predtým, ako si vošiel do hostinca ovešaný zlatom, hádam by sa ti tu celá táto nepríjemnosť neprihodila. Ale pokiaľ to chce pán vedieť, nemám problém odpovedať. Prí, prestaň,“ utišil svojho osla. „Ešte nejdeme, pánko si dáva na čas. No, kde som to skončil? Aha! Vec sa má takto – ty si južan. Prí! Alebo vieš čo? Morská soľ má pravdu. Mali by sme ísť. Nasadaj.“

A muž bez mena ho skutočne poslúchol a usadil sa vedľa muža s menom Tarren. Zubami si pritom hrýzol do vnútornej strany

líc, drobná bolesť akosi odháňala tú obrovskú. „Morská soľ?“ spýtal sa, hádam, aby zakryl skutočnosť, že trpí.

„Áno. Za tú som ho vymenil. Prišiel som do mesta s morskou soľou. Ponúkli mi za ňu osla. Vravím, nerád by som sa tej soli vzdal, je to nevýhodný obchod. A tak som prišiel s morskou soľou a odišiel s Morskou soľou. O Morskú soľ som teda neprišiel.“ Zasmial sa. „Veselá historka, nie?“

Šlahol osla po chrbte. Ten sa kolísavo pohol vpred, voz zaškrípal a vybral sa za ním.

„Ale späť k tebe a tej našej spoločnej záležitosti. Je spoločná, vravel som ti už? Takže, ako som hovoril, vec sa má takto – ty si južan. A ja mám jazyk zo zlata. Našťastie nie doslova, inak by mi ho dávno vytrhli.“ Zasmial sa. „Skrátka, potrebujem námety. A tak chodím po svete. S prázdnyimi vreckami. Keby som ich nemal prázdne, hádam by ma aj okradli. Ale o Morskú soľ málokto stojí. Teda, o morskú soľ áno. Ale o moju Morskú soľ nie. Chápeš? A ty máš teraz prázdne vrecká tiež, ba priam si nemal žiadne vrecká, aspoň vtedy nie, keď som ťa našiel. To z teba robí ideálneho spoločníka. A tiež si južan. Ja som o južanoch veľa nepočul. Teda počul, ale ktovie, aká je pravda? A ty mi vieš povedať pravdu. A ja ju poviem svetu. Určite máš veľa historiek. Začneme tou najdôležitejšou – aké máš meno?“

„Ja nemám meno,“ odvetil muž.

„Určite máš meno. Ako ťa nazvala matka, keď ťa vytlačila na tento nádherný svet? *Ej, to je môj maličký... ja vlastne neviem, nedám mu teda meno žiadne?*“ Chvíľu trvalo, kým sa dosmial.

„Mal som meno, ale už nemám.“

„A aké bolo to meno?“

„Už ho nechcem používať.“

„No toto! To je mi história! Ty už nechceš byť sám sebou, čo! To je neveselé. Ale nič to, môžeš si o sebe niečo vymyslieť. Napríklad ja som si vymyslel to, že mám jazyk zo zlata. V skutočnosti by to bolo len také mačacie zlato. Chápeš? A ty si musíš vymyslieť niečo podobné.“

Muž si opäť hánkami utrel krv z tváre. Rany na hlave mali nepríjemný zvyk veľa krváčať a ani tieto nechceli prestať.

„Napríklad môžeš ľuďom klamať, že nie si úplný hlupák. V takom prípade by si nešiel do prekliateho hostinca ovešaný prekliatym zla-

tom. Stále ale existuje možnosť, že si sa poučil. To by si ale o tej inteligencii neklamal... Preto to nie je dobrá historka! Krycia historka, teda. Musíme vymyslieť lepšiu. Počúvaj – čo ten tvoj chrbát? Ako si prišiel k tomu? Vieš čo, ani mi nehovor! Ja ti poviem, ako si k nemu prišiel. Čo by si povedal na to... keby ťa napadol drak?“

...

„Ja sa bojím.“

„Neboj sa. Vločka moja, vravel som, že Arune ťa ochráni, pretože...“

„Ale ja sa bojím o teba!“

Netušil, čo povedať, a tak si ju len privinul. Jemne. Hlavu položila na jeho hruď, zaboril jej nos do vlasov. Voňali zemito. Flak nepokrytej zeme nevidel už celé týždne. Bola bledá, no pripomínala mu teplo a slnko. Hádám jediná spomienka, čo mu zostala.

„Vedma vraví, že je dôvod, prečo si k nám prišiel. Prečo si prešiel takmer celý svet, aby si sa zastavil u nás.“

„Mám svoj dôvod. Mám ho teraz v náručí.“

„Bojím sa o teba...“

„Vločka...“

„Ale ty si zabil draka, nie? A čo je Zlostná proti drakovi? Čo je zima proti ohňu? Proti ohňu sa nedá...“

„... zababušiť do perín,“ zopakoval letargicky. „Viem.“

„Budeš v poriadku, však?“

Meravo prikývol. „Budem.“

...

Na ceste ich sprevádzala rieka. Zurčala, dunela a maľovala svet na zeleno. Pritískali sa k nej prvé veľké mestá, na ktoré za celú dobu narazili.

„Poznal som pána, ktorý mal bratanca, a ten bratanec sa pokúsil kradnúť zlato z južanskej strany toho pekného plotíka, ktorý ste si vystavili.“

„A?“

„Zabili ho.“

„To nie je ktovieaká historka.“

„No veď toto. Ja o juhu nemám až toľko historiek. Sme na cestách už niekoľko dní a ja som získal len jednu.“

„Jednu?“

„O nahom južanovi, ktorého som našiel v jarku.“

„Tú nikomu nerozprávaj.“

„Chlapče, chlapče, raz sa tomu zasmieš. Počkaj, tu zastavíme. Pí. Vezmi osla k vode, nech sa nachľontá aj on, chudáčisko. Ja, chudáčisko ešte väčší, si pôjdem pretiahnuť nohy.“

Vzal teda osla k vode. Morská soľ strčil pysk do rieky, zasúšené bahno sa mu uvoľnilo z nozdier, muž bez mena zatiaľ sledoval valiacu sa masu vody. Pred pár dňami sa im len tak priplietla do cesty, no spoločnosť im robila rozhodne spoľahlivo.

„Rieky držia svet pokope,“ vyhlásil Tarren tónom, ktorý bol až prekvapivo vážny.

Nič mu na to neodpovedal. Morská soľ zdvihol hlavu a zubami sa hryzol do ramena. Muchy sa len lenivo presunuli.

„Vážne. Jedného dňa som sa takto pozeral na riek, celkom ako ty, a spýtal sa, kam asi vedie. A potom som si povedal – prečo to neskúsiť? A tak som šiel, šiel a šiel a došiel som na koniec sveta. Tam som stretol jedného muža a ten mi prezradil, že keby som šiel proti prúdu, priviedla by ma na koniec opačný. A vtedy som na to prišiel. Rieky sú ako obrovské ruky, ktoré nás tu všetkých zvierajú vo svojom objatí.“ Nejakú chvíľu mlčal a sledoval lesknúcu sa hladinu. Na líce mu sadla mucha, no nevšimol si ju. Odohnal ju až výkrikom: „A vieš čo? Ja tomu mužovi neverím. Musím sa o tom presvedčiť na vlastné oči.“

Zapriahli Morskú soľ. Kolesá voza sa sťažka rozhybali.

„Takáto cesta ale nebude zadarmo. Veď kto to kedy videl, aby s tebou ktosi len tak z dobrej vôle precestoval celý svet? Zaplatíš mi historkami. Ľudia chcú počuť skvelé príbehy. Tam, to mesto pred nami – čosi mi vraví, že mu niečo chýba. Že mu treba vyplniť životy dobrým rozprávaním. Nuž, povedz mi niečo. Napríklad o drakoch. Draky mám rád. Sú veľké, sú desivé...“

„Neexistujú.“

„Akože nie? Veď ťa jeden napadol. Krátko predtým, ako som ťa našiel. No tak, priateľu, zamysli sa. Čo o tých príšerách vieš?“

„Ako som hovoril, ne...“

„Nepokračuj! Draky, nedraky, ja im život dám!“

Rieka ich skutočne doviedla až k svetlu. Ten pred nimi neustupoval, necúval, pohlcovoval ich. Zeleň bujnela, rozprskla sa do strán ako

ukvapnutá farba na papieri. Míňali špinavé osady, ktoré zo zelene vyrážali ako nevzhľadné vrede aj obrovské mestá, ktoré mu trochu pripomínali domov. Vo väčšine z nich sa zastavili. Keď boli miestni príliš nevraživí, muž bez mena zostal pri voze, no často ho vzal spoločník so sebou ako živú kulisu pre jeho historky. A za hrst' bronzových si odniesli rozhodne častejšie ako za hrst' hnoja na tvári.

Svet vo svojom bujnejšom centre bol iný. Akýsi farebnejší, živší, zmätenejší, smradľavejší. Aj tí ľudia boli rôznorodí, no jednu vec mali spoločnú – zaoblené ušné lalôčky.

Pokiaľ sa rozhodol svoje uši neskryť, dostalo sa mužovi bez mena nového prívlastku. Špicouchý. A väčšinu času ich preto skutočne skrýval, hoci mu to padlo akosi ťažko. Tak či tak, slnko tohto kúta sveta bolo akési vzdialenejšie.

A potom sa zem náhle rozhodla, že sa mu chce priblížiť a vzdula sa. Rieka, čo ich sprevádzala, sa z modrého plazu hadiaceho sa po planinách zmenila v tenký cícerok, v divokých kaskádach padajúci nadol. Kolesá ich povozu sa otáčali ťažšie, škripali väčšmi než inokedy. K slnku boli čoraz bližšie, no okolitý vzduch chladol.

„Ja som už postarší muž,“ rozhovoril sa jedného dňa Tarren. „Vo vlasoch mi už určite nájdeš nejaké tie šediny, telo nie je také mocné ako kedysi bývalo. Čo si budeme hovoriť, smrť mám už za päťami. Deti nemám, aspoň nie také, o ktorých viem, hoci z mojich niekdajších výprav by sa, hádam, dále našli.“ A opäť sa rozosmial.

Muž bez mena si vzdychol. „Ešte nie si taký starý.“

„Nevstupuj mi do toho, kazíš mi pointu. Kde som to skončil? Ach. Deti nemám, aspoň nie také, o ktorých... no, to som už, hádam, hovoril. Ale! Ale, ale, ale... zanechám po sebe posolstvo! Keď dôjdem na koniec sveta, vrátim sa presne vo svojich stopách na ten prvý koniec a potom naspäť na opačný, opäť vo svojich stopách. A kolesá môjho vozu budú vyrývať čoraz hlbšiu brázdú a keď rieka jedného dňa vyschne, pútnici si všimnú brázdy a spýtajú sa: *Kam asi vedie?* A potom to bude ona, kto bude držať svet pohromade. Chápeš?“

Tarren oba konce sveta nikdy nespojil. O pár dní na to ho zabili.

Cestu im zahatala skupinka výrastkov. Časť z nich ani nemala zbrane, iba hrable či zaostrené kusiská dreva.

„Dajte nám toho svojho smradľavého koňa, čudáci, a nič sa vám nestane!“

„To je osol, ty osol!“ Tarren sa rozosmial. „Vezmi si tú sekeru, čo je tam vzadu, drakobijec, a ukáž týmto nespratníkom, že ich lebky nie sú také pevné ako dračie a že už aj s takými si sa poráťal!“

K sekere sa ale nedostal, mladíci ju totiž zbadali rýchlejšie ako on. „To nič!“ volal Tarren. „Stráž Morskú soľ, ja im ukážem, že koho budú koňom nazývať!“

O pár momentov neskôr mu z tela trčali hrable a zaostrené kúsiská dreva, ktoré nakoniec neboli také nepoužiteľné, ako sa zdali. Mladíkmi zabitie očividne otriaslo, zopár z nich sa stiahlo, no niekoľko starších k nemu obrátilo skrvavené čepele. „O nič... sa nepokúšaj, ty... čudák! Daj nám to, čo... čo máš a nič sa ti nestane!“

Títo tu mu nechali aspoň oblečenie. Keď za sebou odtiahli Morskú soľ, osol sa ani neobzrel. Asi to bol taký kopytnícky zvyk, odchádzať bez pozdravu. A tak sa ani muž bez mena neobzrel. Trvalo, kým sa spamätal, no len čo nadobudol duchaprítomnosť, vybral sa vpred. Na opačný koniec sveta.

Tam predsa po celú dobu smerovali.

•••

Sneh zaskuvíňal zakaždým, keď naň dopadla čiási noha. Tých nôh, obalených v hrubých, kožušinou vystlaných topánkach, sa vpred terigalo celkom šesťnásť. Kabáty pridali útlým bojovníkom hmotu, postavy sa zdali trikrát také mocné. Jedna z nich sa týčila o dve hlavy vyššie ako ostatné.

Burácavý vietor im vháňal ostré úlomky zimy do tváre. Les im poskytol aký-taký úkryt, no chladu neunikli. Stromy obrastené snehom sa ohýbali ako steblá trávy, zmrznutý ľad sa nadol sypal ako dážď kameňov.

Mlčali, no vo vetrisku mohli hádam aj kričať a nik by ich nezačul, vrátane vlastných druhov. Dorozumievali sa teda posunkami. Podchvíľou jeden z nich vystrčil dľaň a čosi ukázal. Skupinka sa rozostúpila, drakobijec však gestám nerozumel. Nikto mu ich nevysvetlil. Nasledoval teda kožušinu, čo sa potácala najbližšie k nemu.

Po chvíli sa opäť spojili. Prebehla krátka výmena znakov, vzápätí muži vykročili rovnakým smerom, vracajúc sa v stopách jedného z nich.

Prsty kamsi zamierili. Oči mal také vyštípané, že sa mu zle videlo. To, na čo ukazovali, rozoznal zaiste ako posledný – akési hrubé čiary v dreve. Nestihol si ich prezrieť, no možno bolo lepšie, že na ne nehľadel dlho. Keby tak urobil, hádam by si uvedomil, že dlhé brázdy, ktoré pretínali kôru, pripomínajú tie, čo na stromoch zanechávajú medvede. A možno by si podľa hrúbky brázdy dokázal určiť, aké pazúry mal tvor, čo ich tam zanechal, a toho medveda vylúčiť. Takto mu ale záležalo len na tom, aby mu z úzkeho zorného poľa spoločníci nezmizli. Nič si nespojil.

Muž pred ním sa náhle prepadol. Diery v snehu nebolo vidno, zem pôsobila ako obrovská lesknúca sa rovina. Drakobijec si ale dal pozor, vykročil opatrnejšie a preliačina ho neprekvapila.

Dier bolo viacero, v dvoch radoch a s pravidelnými rozstupmi. Stopy.

A nech ich zanechalo čokoľvek, bolo to dosť ťažké na to, aby popraskalo ľad, čo ľudskú váhu poľahky udržal, a zaborilo sa hlboko do zmrznutého snehu. Do jednej sa zmestili štyria, také veľké laby to malo.

Drakobijec si uvedomil, že sa predtým zmýlil. Chlad skutočne páliť takmer ako oheň. A podobne, no ešte neprijemnejšie, páliť v žalúdku aj strach.

...

„Dajte tomu mužovi napiť!“

Vedma nemala príjemný hlas. Znela akoby jej ktosi vydrhol hrdlo ostnatou tyčou. A beztak to bol najpríjemnejší hlas, aký muž bez mena v poslednej dobe začul.

Starena počkala, kým dopil. „Aké je tvoje meno?“ chcela vedieť potom.

„Ne-nemám...“ Rozkašľal sa. Zavrel oči, otvoril ich, až keď záchvat pominul a všimol si ich výrazy.

Vedmina tvár zľadovela. Možno si domyslela, čo chce povedať. Predsa len, muž bez identity nebol dôveryhodný.

Ale on predsa nebol nikým. Jedine...

„Volajú ma... Drakobijec,“ dostal zo seba.

Starena si ho premerala. Prezývka jej hádam aj stačila. „Nie si odtiaľto, *Drakobijec*.“ Meno kyslo prežula. „Si južan, prislabý. Tvoje telo v tomto kraji trpí. Čo robíš tak vysoko?“

Myšlienky mal zmrznuté, nevymyslel by uspokojivú lož. A tak povedal: „Cestujem... po rieke.“

„Po rieke?“

„Hádam nemyslí Stuhu?“ ozvala sa jedna zo žien, čo otáľala v chalupe.

„Aká je už len Stuha rieka!“ zasmiala sa starena. „Veď je to len taký cícerok. Tu hore rieky nie sú. Veď aj Stuha končí, vyviera zo skál len hodinu chôdze odtiaľto a keby si sa zrútil vyššie, ver mi, človeka by si tam nenašiel.“

„Rieka... končí?“

„Áno.“ Vedme opäť stiahlo tvár.

Drakobijec si pritisol čašu k hrudi. V tej sa mu čosi zbiehalo, akýsi zvláštny pocit. Bol zaplnený a ľahší zároveň. „Som na konci?“

„Na konci sveta? Hádam aj áno.“

Aj starena chvíľu mlčala.

„Si čudák,“ zhodnotila napokon. „Ľudia ako ty sem nechodia. A – čo to máš s ušami?“

O pár dní neskôr sa dedina tísila vo vedminej chalupe. Po dlhom čase sa tu nezišli kvôli nej – dnes počúvali niekoho iného.

„Drak je plaz,“ vravel im drakobijec. „Väčšina plazov slnko vyhľadáva, no tento tu je iný – slnko si nesie v sebe. Vraví sa, že ho draky kradnú, že vyletia tak vysoko na oblohu, až si z neho kusisko uhryznú, a to im potom žije v hrudi. Myslia si o sebe, že sú bohovia. No ich oheň nepožehnáva. Nedáva život. Zabíja. Keď som sa narodil ja, nebolo ich veľa a nikto by nebol predpokladal, že jedného z nich uvidíme plachtiť nad mojím rodným mestom. Keď sme ho ale zbadali, nemali sme na výber. Museli sme sa ho zbaviť skôr ako svoje slnko vypustí.“

Príbeh, ktorý rozprával, nebol jeho, no počul ho už mnohokrát. Publikum mu ale načúvalo, akoby aj on mal jazyk zo zlata – hoci len z mačacieho.

„Keď drak letí, jeho tieň zakryje celé mesto. Akonáhle pristane, hľadá sa ho omnoho ťažšie. Draky totiž spia pod pieskom.“

•••

Jeden z lovcov zodvihol ruku. Skupinka zamrzla, obzerala sa. Vzápätí sa časť mužov prikrčila a vytratila medzi stromami. Drakobijec zostal stáť, očami skúmal sneh. Až vtedy si všimol, čo spo-

ločníkom udrelo do očí už pred chvíľou – obrovská kôпка snehu pred ním sa neleskla.

Tvor spal na holine, biely na bielom pozadí. Vetrisko rozmazávalo jeho rysy. Nedokázal ani len určiť, kde má hlavu a nehodlal prísť bližšie, aby to zistil. A tak len stál. Čakal. Jeho spoločníci tiež.

Až potom rozoznal pohyb. Nepatril beštii – dvaja muži sa k nej pohli, každý z vlastnej strany. V rukách držali dlhé háky, na aké sa vešalo mäso, od každého sa k pásu lesa hadil dlhý povraz. Samozrejme – tak im to poradil. Ďalší lovec sa pohol vpred, s rukami vystretými nad seba, prsty oboch sa skladali do iných znakov. Prikrádajúci sa muži sa navzájom vidieť nemohli, no spoločník im ukazoval ďalší postup. Ten, čo k bledej kôpke dorazil ako prvý, počkal, napriahol sa. Medzitým dorazil aj ten druhý. Natiahnuté ruky ukázali ďalší znak – po prvýkrát pre oboch mužov rovnaký.

A náhle sa ocitli pod salvou snehu, ktorý zo stromov zhodila intenzita škrekotu beštie.

...

„Pred očami ešte živo vidím, ako sa drak vynára spod piesku. Keď sme ho našli, pripomínal veľkú dunu, čo sa dvíha a klesá v súlade s jeho nádychmi a výdychmi. Jedno nám bolo jasné – beštii bolo treba zabrániť, aby sa zdvihla do vzduchu.

Zaútočili sme, koňmo sme sa rozbehli proti miestu, kde sa skrývala hlava. Duna sa vtedy pohla, piesok ako zlatý vodopád skĺzol z hladkého tela a odhalil ešte žiarivejšie šupiny. Majestátny obor sa vztýčil, roztvoril veľké oranžové oko, v ktorom sa svet odrážal tak, ako by ho rád videl – horiaci. A potom roztvoril krídla.

Obrovské háky vyleteli do vzduchu a zaryli sa do zlatistých blán. Jazdci potiahli – zanechali v blane obrovské škáry. Drak sa pokúsil krídlami švihnúť, no mohutné ťažné kone, ku ktorým boli háky priviazané, sa napli, vykročili vpred a nedovolili mu pritiahnúť si ich. Mali sme ho na zemi. Neunikol by nám, čo viac, nemohol sa poriadne hýbať. To bola naša príležitosť.“

...

Keď sa Zlostná vztýčila do plnej výšky, bola vysoká ako traja muži. Mala útle mocné telo šelmy, na pevnom krku vsadenú vlčiu hlavu. V nej pár žltých očí so zúženou štrbinkou a zubiská, ktoré

prečnievali cez pysk, aj keď zrovna nerevala. Z temena tej príšere vyrážali ostne, po línii chrbta kĺzali až k dlhému zužujúcemu sa chvostu, čo sa v snehu zvíjal ako had.

Beštia sa pokúsila odraziť, no povrazy sa napli. Stromy, okolo ktorých boli obrútené, sa otriasli a zapraskali. Zrevala. Hlboké tóny zakončila kvílivým nárekom.

Po stehnách jej stekala teplá krv. Zadné nohy mala skrútené v neprirodzenej podobe, prednými zahrabla do snehu. Stočila sa, hľadajúc zdroj bolesti. V rovnakej chvíli vyrazil jeden z lovcov. S kopijou v ruke. Napriahol sa. Zbraň sa zabodla do oblúka odvráteného krku.

Zlostná opäť zaškriekala. Skrútila sa, dlhý chvost presvišťal zvukom. Lovec odskočil, potkol sa, priam sa odkotúľal preč – a najväčší z ostňov na hrote chvosta sa zabodol len kus od jeho hlavy.

Beštia sa otriasla, kopija sa rozkmitala, no nevypadla. Jeden z hákov sa však jemne posunul, vysunul z rany.

Drakobijec zovrel meč.

•••

„Jedno sme vedeli – draka treba zabiť, kým je na zemi. A nemohol tam ostať večne.

Samozrejme, uchýlil sa k svojej najmocnejšej zbrani – ohňu. Vychrľil ho na nás. Piesok uskakoval pred drvivou silou živlu, tam, kam drak vyplul slnko, ostala diera, jazva v piesku samotnom. Kone sa plašili, ledva som udržal toho svojho. Háky sa pomaly uvoľňovali, vedel som, že musím konať rýchlo. Drak mal takú vlastnosť – nemohol chrliť večne. Musel počkať, kým sa slnko v jeho hrudi, schladené vysilením, opäť rozhorí. A tak drak prestal chrliť, vzal som koňa za hubu a vravím mu – *Svetobežník, teraz!* A rozbehli sme sa...”

•••

Zlostnej sa na krku hompálalo niekoľko kopijí, srst' sa jej sfarbovala do červena, odkvapkávajúca krv pretavila sneh. Dymila.

Beštia sa zvíjala a revala – a hák sa jej z ľavej zadnej nohy uvoľňoval.

Draka treba zabiť, kým je na zemi.

Hlupáci okolo neho to nevedeli. Netvor sa oslobodzoval, no nik si to nevšímal. Útočili len kopijami do bokov, do pliec, no má, hádam, v pleciach srdce?

Meč bol v jeho ruke náhle ľahký, veľmi ľahký.

Zlostná odľukovala, z rozďavenej papule sa jej valili sliny. Vzápätí skrútila krk, medzi zubami zovrela jednu zo zbraní, pokúšala sa ju vytiahnuť? Ostnatý chvost sa jej znášal nad hlavou.

Pred seba nevidela. Hruď mala odhalenú. A nik nereagoval.

Stromy praskali, vietor fičal. Možno aj tento zvuk, taký nepriateľský, taký desivý, bol nakoniec spev Arune.

Vyzeralo to, že hák čochvíľa vypadne, väčšina skrvaveného hrotu už bola vonku. A pokiaľ drak vzlietne, bude zle. On totiž roztopí všetko. Vločky predovšetkým.

Možno mala vedma pravdu. Dôvod, prečo ho nohy zaviedli až sem, skutočne existoval.

Rozbehol sa.

Arune, prosím, dovoľ mi...

Nevedel, či ho bohyňa počula, no Zlostná si ho všimla určite. Otočila k nemu hlavu. Neskoro. Napriahol sa, meč držal ako dýku. Vrazil jej do hrude, prekvapený odporom svalov a kostí. Natiahol druhú ruku, pomôže si ňou...

Zlostná otvorila papuľu. Čosi sa z nej vyvalilo. Sliny...?

Nepostrehol. No a potom už nevidel nič.

Len bolesť.

...

„Drak otvoril papuľu. Hrdlo sa mu náhle rozžiarilo. Vedel som, že nemám veľa času. Napriahol som sa, vrazil mu meč do podnebia. Na to, aké hladké tvrdé šupiny mal, jeho podnebie bolo prekvapivo poddajné a ostrie preniklo hlboko do jeho hlavy, tam, kde sídli život. Zvrtol som koňa, ucítil horúčavu...”

Svetobežník erdzal bolesťou, chrbát mi pohltili plamene. V ušiach mi syčalo vlastné mäso, kôň sa nedal zastaviť, bežal vpred... A potom som to začul. Žuchnutie, s ktorým sa tá príšera zošuchla na zem. Mŕtva.“

...

Chvost Zlostnej kmital ešte chvíľu po tom, čo sa telo zrútilo. Keď konečne ochabol, odvážili sa poďísť bližšie.

Skrvavený zver ležal na boku. Háč mal zakliesnený už len v jednej z nôh, no aj to stačilo na to, aby mu zabránili v úteku. Krv sa vpijala do snehu, menila ho v červenú pariacu sa kašu.

Táto Zlostná sa k ich dedine už teda nepriblíži.

Ale čo s tým hlupákom? uvažoval Fille. Na ceste nazad by ich telo len spomaľovalo. Ktovie, čo všetko už stihlo zostúpiť do lesa? Beztak, pokiaľ ho nič nezožerie, kým je ešte teplý, zima ho zmrazí tak spoľahlivo, že ho na jej konci nájdu v rovnakom stave ako teraz.

Niežeby to bol bohvieaký stav. Jed mu Zlostná do tváre naprskala v plnej dávke. Tvár mal preliačenú ako naberačka. Prišiel o svoje črty. Nie, takéto telo nik vidieť nepotreboval.

Hlupák! Kto to kedy videl, rozbehnúť sa k Zlostnej priamo? Keby chvíľu počkal...

Kopije boli totiž máčané v jede. Bolo len otázkou času, kedy beštiu oslabí natoľko, že klesne. Útočí sa až potom. To predsa vedel každý.

Nebol to žiaden drakobijec, usúdil Fille napokon. Bud' to, alebo sú tie draky pekne slabé zvieratá... A tá jeho bohyňa stojí asi za toľko, koľko on.

A odpľul si. Aj z jeho sliny sa parilo.

...

„Čo to máš s ušami, Kailo?“

Kailo sa odul zakaždým, keď začul podobnú otázku. Ronina to vždy pobavilo. V dedine bolo ešte zopár detí so zvláštnymi ušami, no on podpichoval iba jeho.

„Nechaj ma! Pozeraj sa na seba! Zase si sa hral s uhlím a neu-myľ si si vlasy?“

„Myslíš si, že môžeš útočiť len preto, že máš uši ako vlk? Zuby ti chýbajú! Aj tie by si si mal zaostriť!“

„A ty... ty máš vlasy ako lajno! Podľa mňa nie si človek, iba tieň!“

„No počkaj! Tiene sú nehmotné, tak uvidíme, či budeš niečo cítiť, keď ťa udriem!“

„Tak si ma chyť, ty lajno, chyť si ma!“

Nechytil ho.

„Mama, ale ty vieš, prečo má Kailo také uši!“ prepadol k večeru Ronin svoju matku.

Potriasla hlavou.

„Narodil sa s nimi?“

Chvíľu uvažovala, vzápätí hlavou potriasla opäť.

„Takže mi klameš! Vieš to! Prečo mi to nepovieš? Povedz!“

No mama mu viac nepovedala. Takí už raz dospelí boli – málokto sa s ním o tom rozprával.

„To vymyslela vedma,“ prezradil mu raz jeden lovec, ktorý lovil v družine s jeho otcom. „K starobe jej to už nemyslelo, naletela na akési rečičky. Robila to kvôli nejakej cudzej bohyni, pokiaľ mi pamäť slúži.“

„Veď vedma nie je až taká stará!“

„To bola predošlá vedma. Nepoznáš ju, veď umrela niekoľko mesiacov predtým, ako si sa narodil. Nemala už síl na to, aby prečkala zimu. Ale – vieš čo? Spýtaj sa mamy. Tá ti o tom, hádam, povie viac.“

Ibaže nepovedala.

Spoza rohu sa vynoril otec. Niesol korisť ako vždy, keď sa vracal z lesa. „Zase otravuješ, Ronin? No pod' dnu, niečo tam pre teba mám. Ty tiež, Asriel.“

Možno by sme sa nemali s Kailom urážať, aj keď je to také zábavné, uvažoval Ronin, keď nasledoval rodičov. Veď obaja sme čudáci. A nás, čudákov, tu veľa nie je, musíme držať spolu.

A skutočne. Vlasý mal ako jediný zvláštnej farby, od narodenia špinavé. Netušil prečo, no umyť nešli. Často sa mu pre to smiali. A čo sa týka detí so špicatými ušami...

Špicouché novorodeniatko ešte nevidel, pokiaľ mu pamäť siahala. Museli to byť zvláštne roky, keď sa také deti rodili.

O autorke:

Narodila sa v obci Diakovce a jej povaha ju už od začiatku tak trochu predurčovala stať sa spisovateľkou. Tichý introvert, ktorý najväčšmi oceňuje svoj pokoj – najväčšie dobrodružstvá sa teda zakaždým odohrali v jej hlave. Po strednej škole si uvedomila, že sa naprace ešte do jedného stereotypu, rozhodla sa teda študovať informatiku. Momentálne býva v Brne a na Fakulte informatiky Vysokého učení technického sa mimo iného učí písať tak, aby jej aj stroje rozumeli. Nie je to tak celkom ono – počítače sú celkom nudné, chýba im kreativita a všetko berú doslova. Väčšine sveta to vraj vyhovuje, a tak tvorí radšej pre ľudí.

Fantastika bola vždy jej srdcu najbližšie – ako mladšia knižky tohto žánru hltala, vytvárala si nové e-maily, aby Pottermore dokázala, že jej patronus fakt nie je tchor, počas boomu young adult fantasy literatúry sa túžila

stať vkolakom (ale takým pekným z Twilightu) a vždy ju mrzelo, že pri všetkých škaredých zvieratách, ktoré na Zemi máme, sú zrovna draky tie, čo neexistujú.

(Vlastne, mrzí ju to doteraz.)

Bavilo ju prenášať príbehy prostredníctvom písmen do iných hláv. Ako jedenástočná napísala svoj prvý román *Za múrom*, ktorý je v podstate výletom do detskej fantázie, od tej doby však z časových a, no, iných... (ehm, lenivostných) dôvodov dopísala máločo. Poviedka *Drakobijec* je snád aj bodkou za tvorivou dobou temna. Oživila jej starú vášeň pre písanie a dúfa, že sa zapáči aj vám.

Vanessa Jóriová

My o poviedke:

„Zima prichádza,“ povedal si smutne Ahmed Ibn Fadlán, trinásty bojovník, pozerajúc sa do studenej hmly zo steny na konci sveta...“ Spomienka na film *Vikingovia (Trinásty bojovník)* mi prišla na um pri čítaní *Drakobijca* vo chvíli, keď vedma vyslala skupinku bojovníkov poraziť Zlostnú. *Drakobijec* však nie je ako Ahmed Ibn Fadlán, jeho meno je iba šikovné „pí ár“, ešte aj to mu vymyslel bájkar, ktorý si ho našiel a zachránil. A využil na svoj prospech, keď k menu pridal aj vybájený príbeh o hrdinstve a odvahe.

„You know nothing,“ mohla by povedať *Drakobijcovi* jeho milá, vločka, a v tomto prípade by aj mala pravdu. A napriek tomu je nám (mi) ho ľúto. Na konci sveta našiel svoje predurčenie, kto vie, ako by skončila bojová výprava nebyť príbehu s uloveným drakom. A ako by skončila jeho Vločka, nebyť jeho meča. Pre mňa osobne krásny a skvelo vyrozprávaný fantasy príbeh autorky, ktorá prekvapila v našej súťaži už za mladi, v roku 2013.

Ivan Alakša

BRANISLAV MAJERNÍK

Kruhy

Sedel na brehu malej zátoky. Chladnejší vzduch končiaceho leta miešal vône nadchádzajúceho večera. Slanosť mora, pach rybiny, dym z prístavu. Sledoval oplachtený parník, ktorý práve zdvíhal kotvy a vypúšťal sadze navôkol. Na korme postávalo niekoľko cestujúcich, nedbalo opierajúcich sa o zábradlie. Na palubu medzi nich vybehlo malé plavovlasé dievča. Zamávalo mu. Rýchlo sa postavil, zakýval tiež. Dospelí si to všimli a dievča ukryli medzi seba. Zrejme rodičia. Napravil si ušpinenú čiapku, smutne sa odvrátil na opačnú stranu. Prebehol pohľadom sivú siluetu pecí ocieliarne a komínov neďalekej koksárne. Pred niekoľkými dňami sa odtiaľ nevrátil jeho otec. Rozdrvil ho vagón s rudou. Matka umrela minulú zimu na zápal pľúc. Z práce ju priniesli na voze s horúčkou. O dva dni už nežila.

Zobral do ruky niekoľko ploských kamienkov, hodil smerom k nezvyčajne pokojnej hladine mora. Okrúhliaky sa od povrchu vody odrazili a vytvorili na nej výrazné kruhy. Pomaly sa šíрили k parníku. Dievčatko na palube vykuklo spomedzi rodičov. Chlapec sa usmial a ona tiež. Ukázala mu handrovú bábiku, ktorú ukrývala v záhybe šiat. Vytiahol zmačkanú plátennú vreckovku s monogramom, ktorý mu vyšila matka. Spravil na nej jeden veľký uzlík a zopár menších, vytvaroval postavičku. Vystrel ju oproti lodi. Zasmiala sa znova a natiahla ruku s bábikou. Prestrčila ju pomedzi zábradlie, aby ju mohol vidieť.

Zrazu parník mohutne zapískal. Dievčatko sa zľaklo a bábika jej vypadla do mora.

Pozrela na kruhy na hladine, ktoré po nej zostali. Zúfalo sa načiahla. Vtedy zareagovali rodičia. Náhlivo ju potiahli ďalej od zábradlia. Pani s gotickým viktoriánskym klobúkom a nariasenou sukňou jej čosi dohovárala. Dievča ju nevnímalo. Pozerala sa na neho. Poznal ten výraz. Vyjadroval stratu cenného, milovaného. Videl ho v otcovej tvári, keď mama umrela. Videl ho v zrkadle, keď zomrel otec.

Rýchlo si vyzul topánky, vyzliekol potrhanú vestu a skočil do vody. S kamarátmi už veľakrát preplával zátoku. Bábika je handrová, neklesne tak rýchlo na dno. Voda bola chladná, ale to mu nevadilo. Mocným tempom sa blížil k parníku. Ľudia na palube si ho všimli. Začali kričať. Nieкто sa rozbehol po záchranné koleso pre to pochabé decko vo vode. Dievčatko vytreštene sledovalo chlapcov pokus o záchranu bábiky. Jediné chápalo jeho pohnútky. Zhlboka sa nadýchol. Chcel sa práve ponoriť, keď zabrala lodná skrutka. Zvírila vodu. Prúd napenenej vody ho strhol pod hladinu. Ľudia na palube zvriskli, panička s klobúkom omdlela. Bojoval pod vodou so silou parného stroja. Posledné, čo videl, boli kruhy na hladine vo svetle zapadajúceho slnka.

•••

Matvej Petrovič Bronšteín postával nad knihou pre školskú mládež, ktorú práve dopísal. Volala sa Príbeh prvku Hélium. Rozprávala o slnku, jeho zložení a súvisiacich laboratórnych dobrodružstvách. Pretieral si okuliare, na ktorých videl farebné kruhy, a chvíľu uvažoval, prečo to tak je. Z úvah ho vytrhol hlas Lídie: „Matvej, večera je hotová, poď sa najesť!“

Okuliare si založil naspäť a prešiel do kuchyne ich malého dvojizbového bytu na predmestí Leningradu. Manželka už sedela za okrúhlym stolom, nalievala zo samovaru dymiaci čaj. Na tanieroch mali rybu v kožuchu. Marinovaného sleďa zasýpaného strúhanou cviklou, varenými zemiakmi s trochou majonézy. A hustý ruský čierny chlieb. Ryby nebolo veľa, boli pohnuté časy. S platom asistenta na štátnej leningradskej si veľa dovoliť nemohli.

„Dobrá chuť,“ zaželel Matvej Petrovič a nežne pohladil manželku po ruke. Lídia sa k nemu naklonila a vtisla mu bozk na šticu vlasov. Dezertnými klieštikmi z alpaky nabrala kocky cukru a celkom európsky ich vložila do šálok čaju. Matvej pozoroval šíriace sa kruhy rozvlneného čaju. Pripomenuli mu jeho hlavnú prácu. Prácu na kvantovej gravitácii. Významnom medzníku, s ktorým si nevedel dať rady ani jeho učiteľ Lev Davidovič. Odchlipol si voňavého čaju, zahryzol naloženého sleďa, odštipol chleba. Cez kuchynské okno prenikali lúče jesenného večera a dotvárali pocit pohody a tepla.

Vtom nieкто zabúchal na dvere. O chvíľu znova. Ozval sa neprijímený hlas: „Otvorte, tu je NKVD.“

Lidia ustrnula. Úplne prestala dýchať. Matvej položil trasúcou sa rukou šálku. Pomaly vstal od stola, zatiaľ čo buchot na dvere sa stupňoval. Prešiel k dverám, zhlboka sa nadýchol a otvoril. Dovnútra sa okamžite valili príslušníci NKVD. V ťažkých kožených kabátoch s vyhrnutými límcami a plstených klobúkoch stiahnutých do čela.

„Ste Matvej Petrovič Bronštejn?“ zaznela suchá otázka staršinu, ktorý jediný mal na hlave brigádírku. Matvej len slabo prikývol. Ostatní chlapi ho obstali. „Ste zatknutý za protisovietsku činnosť a špionáž. Oblečte sa, pôjdete s nami.“

„On nič neurobil,“ zmohla sa na slabý protest šokovaná Lidia. „Pracuje na univerzite s profesorom Landauom. Overte si to.“

Bledý Matvej si obliekol ošúchaný kabát. Z vrecka mu trčal papier s výpočtami. Staršina mu ho vytrhol, prezrel a keď zistil, že ničomu nerozumie, vrátil.

Pozrel na manželku: „Neboj sa, Lidia, to sa vysvetlí, do polnoci som nazad.“

Chcel sa s ňou objasniť na rozlúčku, ale druhý dôstojník NKVD ho prudko sotil pred dvere. Začul už len zúfalý výkrik manželky.

Súd bol ľudový a rýchly. Obvineniam nerozumel. Skúšal ich presvedčiť, nech zavolajú na univerzitu. Profesor predsa pozná ľudí na výbore. Dosvedčí, že je nevinný.

Odviedli ho do cely so slamou na dlážke a malým kruhovým oknom pod stropom. Za ním kráčal jeho kat.

Otočil sa čelom k oknu a až potom si všimol kruhové škrvny od krvi na stene pred sebou. Dôstojník NKVD mu priložil pištoľ k zátylku a stlačil spúšť. Ku kruhom na stene pribudol ďalší.

...

Wan-To sedel v predsieni Chrámu nebeského pokoja. Dnes mal voľno, tak sa prizeral ako ostatní mnísi vytvárajú na veľkom stole okrúhle mandaly. Trpezlivo sypali farebný piesok do sústredných kružníc. Táto séria bola netradičná. Bohaté kaleidoskopické vzory nahradili len jednoduché vložené kruhy. Bolo to pranie predstaveného lámu. Všetci to akceptovali. Vedeli, že starý mních má mimoriadny cit pre kontext. Možno to súviselo s atmosférou nastávajúcích dní. Dlhé červené západy slnka osvetľovali hlboký kaňon medzi obnaženými štítmí Karakoram. Odrážali sa od živicovo ble-

dej žuly jeho stien. Vytvárali dojem veľkého ohňa v doline pod kláštorom. Padali a znovu iskrili na ľadovcovej prikrývke ich úpätia.

Wan-To si upravil rúcho, zobral z misky čerstvo upečenú chlebovú placku, ktorú namočil v roztopenom jačom masle. Nepoznal bohatosť chutí jedál ľudí z doliny. No už táto mu stačila na pocit plnosti, uspokojenia. Vyšiel na kamenné nádvorie, ktoré ho len malým múrom uložených balvanov oddeľovalo od strmého zrázu. Modlitebné vlajočky sa vytrvalo trepotali vo vetre a vysielali svoje prosby. Veľakrát sa pokúšal obsiahnuť ten priestor naokolo. Mohutnosť hradby hôr, monumentálnosť údolí, spirituálnosť čistej nočnej oblohy. Neustály šum vetra, kolobeh života, dynamiku vesmíru.

Ticho večera narušili hlboké tóny trúb. Trojica mníchov stála na predĺženom balkóne horného poschodia chrámu a opierala sa o dlhé kovové nástroje. Zvuk rezonoval údolím, triasol jeho vnútorom. Vytvoril potrebu súznenia so svetom naokolo. Verili, že tak dosiahnu harmóniu s univerzom. Zvuk je prejavom jeho všadeprítomnej energie.

Utíchli posledným lúčom slnka, ktoré sa prehuplo za horizont. Vykreslilo na stene kláštora rozptýlené kruhové obrazce.

„Zvláštne,“ pomyslel si Wan-To a pobral sa spať. Cestou na lôžko preskúmal dokončené mandaly. Pôsobili priestorovo. Mal pocit, že sa cez ne pozerá na hviezdy.

Ráno ho zobudil nezvyčajný ruch a hrmot. Rýchlo sa zaodel. Uviazal skromné sandále. Zbehol do hlavnej siene. Zaskočil ho zástup zoradených mníchov, na ktorých mierili puškami vojaci oslobodzovacej armády. Nestihol ani položiť otázku, premyslieť si, či neutekať. Vojaci sa ho hneď chopili a zaradili k ostatným. Mladým vystrašeným, starším odovzdaným. Dôstojníci prehľadávali kúty chrámu, ich podriadení rúcali výzdoby, rozbíjali zariadenie. Keď sa im v tom zopár mníchov pokúšalo zabrániť, boli ich do bezvedomia. Starý láma podišiel k ich veliteľovi. Chcel sa ich zastať. Čosi mu hovoril, keď ten náhle odstúpil, natiahol zbraň. Ozval sa výstrel. Starý mních, najvyšší predstavený chrámu, sa s prestrelenou hlavou zrútil na vykladanú podlahu. Wan-To sa triasol na celom tele, keď ich postrkovali von. V predsieni mu pohľad padol na stôl s kruhmi a mŕtvymi telami. Ucítil ostrú

bolesť v chrbte. S hrôzou sa pozrel, ako mu z brucha trčal koniec bodáku. Piesok v kružniciach mandaly sa farbíl do červena.

...

Vracal sa z nočnej redakčnej uzávierky domov. Cestou na parkovisko začalo pršať. Ledva stíhol naskočiť do auta. Na sklo začali prudko bubnovať veľké kvapky. Chvíľu šmátral po vreckách bundy, uisťujúc sa, že nič v práci nezabudol. Tešil sa domov. Doobeda si pospí, kým sú deti v škole. Poobede s nimi vybehne do lesa za panelákom. Ak bude takéto počasie, pôjdu do kina alebo si len spoločne niečo prečítajú. Určite to nebudú noviny. Zajtra bude všetko zaplnené korupčnými odhaleniami, ktoré nadránom odoslal do spravodajstva. Nemá chuť sa v tom ocitnúť znova.

Naštartoval motor a zaradil spiatocku. Lúče zadných svetiel vytvorili na kalužiach vody kruhy. Vyšiel na ulicu, kde sa tento motív objavil aj vpredu. Pripísal to olejovému znečisteniu mláky na ceste. Na vozovke je to bežné.

Prechádzal ešte spiacim sídliskom. V niektorých oknách sa už svietilo. Zmenári z neďalekej fabriky varili raňajkovú kávu alebo sa len snažili prebrať toaletou v kúpeľni. Silno si zívól.

Stierače monotónne stierali, tma zatvárala oči. Svetlá lámp sa striedali s billboardmi.

Odbočil na diaľničný obchvat mesta. Okrem niekoľkých taxíkov ponáhľajúcich sa za svojimi zákazníkmi bol prázdny. Chcel trochu pridať, ale mokrá cesta mu cez kontrolky brzdného systému auta signalizovala nesúhlas. Nastavil tempomat na primeranú rýchlosť. Na plagátoch pri moste sa naňho vyškieral politik. Znechutene sa pozrel na druhú stranu.

Svetlá v prístave. Veľké prekládkové žeriavy rozkročené na širokých portálových nohách. Popod ne odstavené nákladné vlaky s uhlím. Scéna insektoidov z inej planéty. Odparkované remorkéry, vlečné člny. V pozadí za ohybom rieky osvetlené staré mesto, ktoré hyzdili nekoncepčne aranžované vysoké budovy bánk.

Mesto sa ťahalo na hrebeň nízkych kopcov, ktoré sa z vinohradov menili na zástavbu malomeštiackych archetypov. Prehliadku ega politických zbohatlíkov a charakterového nevkusy. Nad mestom ticho čnela blikajúca silueta vysieláča. Skryte šíriaceho hudbu ešte nočných rozhlasových relácií.

Odbočil na najbližom výjazde. Smerom k malým prímestským satelitom. Popri starších nájomných domoch s ošarpanou fasádou a zvyškom červenej hviezdy na priečelí. Nevšimol si, že za ním vyrazilo veľké čierne auto s tmavými sklami. Všimol si až štyri kruhy na prednej maske chladiča, keď sa k nemu v spätnom zrkadle priblížilo. Potom zazneli výstrely.

•••

Rimania útočili v novej vlne na jeho mesto už niekoľko dní. Pomáhal s obranou. Miešal grécky oheň, upravoval dostrel katalpultov, konštruoval zrkadlá z vyleštených štítov vojakov. Nestačilo to. Nepriateľov je veľa a Syrakúzy sú príliš dôležité. Obilnica stredomoria. Prišlo to tak veľmi nevhod. Pred týždňom bolo ešte všetko inak. Vtedy sedel, tak ako dnes, v átriu svojho domu. V tieň večerného slnka pozeral striedavo na fontánku v strede jazierka a problém kvadratúry kruhu nakresleného v piesku. Množstvo vpísaných a opísaných kružníc zaberalo plochu väčšieho stola. Cítil, že riešenie je na dosah. Potrebuje sa len viac sústrediť.

Myšlienky však stále nie a nie polapiť. Konceptne jasné, detaily stále unikali. Ale tie sú práve rozhodujúce. Z átria viedla jemnými kamienkami vysypaná cestička do záhrady končiacej vyhlídkou na azúrové more. Chodníkom prešiel nespočetnekrát. Príjemný tieň stromov, farby oleandrov, hornaté pobrežie píniových lesov vždy nabádalo k výzvam, prinášalo inšpiráciu. Pozrel sa smerom k najvyššej hore na obzore. Etna. Ak by sa sopka prebudila, zem zatriasla, more vzbúrilo, Rimanov by sa aspoň načas zbavili. Stavby ich mesta boli pevné. Z kameňa a geometrie. Už veľa vydržali. Aj ríši dobyvateľov odolávajú už tretím rokom. Oprel sa o balustrádu terasy, zahľadel na cyklámenové kvety opuncie, odtrhol lístok eukalyptu. Kúsok konára mu pritom vypadol do vody.

„Podstata univerza je v kruhoch, sférach, ako tvrdil ten Aténčan,“ nahlas poznamenal. Aténčan však nevedel to, čo on. Využívať ich. Kruh rozvinutý v čase v podobe špirál a skrutiek. Dômyslené konštrukcie kladky. Sféricke zrkadlá.

Vrátil sa do svojho domu. Posadil sa do pohodlného prúteného kresla. Oprel hlavu do dlaní a vystrel chodidlá. Uprene sa pozeral na nákres v piesku. Tú myšlienku dnes dolapí. Cíti to. Len ho nesmú vyrušovať.

Ruch boja sa približoval. Nevenoval mu pozornosť. Keď do miestnosti vstúpil rímsky vojak, len varovne zdvihol ruku a prísne povedal: „Nedotýkaj sa mojich kruhov!“

Ani pohľad mu nevenoval. Legionár ho prebodol kopiou. Jeho telo sa pomaly zosunulo medzi kruhy na podlahe.

...

Výskumný asistent sústredene pozeral do projekcie neurónovej siete. Za ním nervózne prešlapoval jeho nadriadený. Laboratórium pokročilých metód strojového učenia finišovalo v odovzdávaní projektu.

„Ako to vyzerá?“ spýtal sa asistenta.

„Stále rovnako, vždy sa nejaké uzly zacyklia akoby nad niečím hľbali. Prejavuje sa to tými kruhmi,“ ukázal vizualizáciu na obrazovke. „Terminujte ich,“ nariadil vedúci, „armáda na výsledok nebude toľko čakať.“

Asistent otvoril okno konzoly a zadal príslušný príkaz. Uzly sa stratili. Kruhy uzavreli. Životy sa skončili.

O autorovi:

Narodil sa v Šali, s manželkou a dvoma deťmi žije v obci Nová Dedinka neďaleko Bratislavy. Vyštudoval teoretickú fyziku na MFF UK Bratislava a k sci-fi má veľmi blízko. Spolu s fyzikou mu poskytuje priestor na hľadanie. Odpovedí, otázok, identity, súvislostí, príčin, zmyslu, reflexií. Naplnenie vlastných túžob dobrodružstva objavovania netradičného a alternatívneho, radosti a intelektuálneho vzrušenia z chápania súvislostí skryté fundamentálneho a fenomenálneho. Možnosť prežiť imaginárne a vzdialené, netušené a nemožné. A v súlade alebo kontraste s tým ešte viac prežiť súčasnosť.

Publikoval niekoľko poviedok na portáli Fandom.sk v súťaži Ohnivé pero a poviedka Mesačné srdce mu vyšla v časopise Kozmos 4/2017.

Okrem toho napísal aj román Studňa duší, kde sa v zmesi kyberpanku, hororu a sci-fi opýta pokúša naznačiť odpovede na základné otázky univerza.

Branislav Majerník

My o poviedke:

Podarená séria poviedkových miniatúr spojených do myšlienkového celku, ktorá mi prešla rukami. Dobré a azda aj netradične zvolený formát poviedky dovolil autorovi sústrediť sa na myšlienku a druhý plán bez toho, aby sa musel starať o náročné prepracovanie celej scenérie. Séria obrazov z rôznych období a miest veľmi vkusne a presne zachytáva atmosféru

daného miesta, ako aj ideu. Spojivom sa stali kruhy, ktoré predstavujú pointu celého cyklu. Rozhodne dobrý spôsob, ako prepojiť vedu a históriu, Archimeda s Nepálom a paru so súčasnosťou. Ďakujem za túto okružnú jazdu časom a priestorom. Kruh sa uzavrel.

Mário Zeumer

ROBERT LENÁRT

Priehrada

„Rado! Telefón.“ Otec stál so slúchadlom v ruke a trepezlivo sledoval syna, ktorý sa po chvíli vynoril z izby. Pohľadom mu hovoril, že až pôjde na vojnu, tam ho zrýchlia. Okolo hlavy sa mu vinul prúžok cigaretového dymu, ktorý ho nasledoval obývačkou z balkóna. To bolo ešte v časoch, kedy cigaretový dym nebol škodlivý, ale len voňal. „Volá Stano,“ jeho slová zafungovali ako zaklínadlo, lebo syn viditeľne pridral. Schmatol slúchadlo a pohľadom odprevadil otca do spálne. O chvíľu sa ozvalo ladenie rádia, známy zvuk rušičky a zvučka Slobodnej Európy. Bolo deväť hodín večer a začínali správy.

„Zdarec, starec.“

„Poďme zajtra na ryby,“ Stano vzrušene išiel priamo k veci.

„Ti hrabe, je Prvý máj a musíme byť v sprievode. Beztak je v piatok škola. A sobota bude pracovná...“

„Zajtra tam nebude nikto,“ Stano mu skočil do litánie. „A mám odvoz. Ráno o siedmej príď ku mne,“ dodal horlivo, keby Rado chcel namietat, že autobusy nepôjdu. Ten však uvažoval, ako vysvetlí nesplnenie čestnej zväzacej povinnosti zúčastniť sa sprievodu.

So Stanom nuda nebola. Stále sa niečo dialo a Radovou úlohou bolo tlmiť jeho akčné chute. Večne čosi vymýšľal a prichádzal s nápadmi, ako spríjemniť dni nielen sebe, ale aj ostatným. Všetkým, čo boli vystavení do pozície bezbrannej a zvyčajne riadne našťavnej obeť. Pestvá mladosti akoby nemali konca. V každej voľnej chvíli podnikali nájazdy na predavačov varenej kukurice, ktorým do hrncov hádzali alobalové guľôčky so zmesou práškov prudko reagujúcou na vlhkosť. Hustý biely dym so zápachom skazených vajec s istotou odradil každého, kto dostal chuť na varenú pochúťku. Dávno vyrástli zo strašenia malých detí alebo z pokusov s travexovými bombami. Ich jedinou zásadou bolo ľuďom neubližovať, len ich vytočiť. Detstvo odišlo s poslednými ulovenými

mlokmi a dni naplnili vážnejšie aktivity – všetko spojené s prírodou, začali chodiť chytať ryby. Najlepšie na tom bola možnosť skúmať prežitie v divočine, mimo civilizácie, skúsiť sa postarať sami o to základné – teplo, sucho a potravu. Prostredím pre objavovanie sa im stala Priehrada.

Pre obdobie šesťdesiatych rokov boli príznačné veľké stavby spojené so zmenami v spoločnosti a so spriemyselnovaním. Budovali sa cesty, vodné nádrže, nadšene a bezohľadne sa kolektivizovalo. Na zelených lúkach vznikali fabriky. Výstavba údolných nádrží mala za cieľ udržať vodu v krajine, znížiť riziko záplav a využiť nahromadenú vodu na výrobu elektriny. Nezriedka bola spojená s núteným vysťahovaním celých dedín. Zvyčajne sa o ľudí nikto nestaral, ich nespokojnosť a protesty neboli dôležité, dôležitým bol jedine cieľ – modernizácia spoločnosti a skultúrovanie oblastí, kde okrem hôr a pastierov oviec nebolo nič.

Priehrada bola v blízkosti okresného mesta. Vznikla v údolí medzi horami na troch prítokoch. Vysťahovať museli hneď niekoľko dedín a osád. Vodná nádrž zabezpečovala energiu, možnosť oddychu, rybolovu. V najbližších rokoch na brehoch vznikli rozsiahle chatové oblasti, na hladine bolo možné vidieť hranaté hausbóty. Roky plynuli a aj zdanlivo večná stavba si vyžiadala opravy na betónovej hrádzi a hlavne úpravu bezpečnostného prepadu. Vodná hladina sa počas zimy bežne znižuje, aby sa vytvoril priestor na zachytenie prípadnej jarnej povodňovej vlny vzniknutej z topenia snehu. Tentokrát hladinu znížili ešte výraznejšie, aby bolo možné začať stavebné práce v bezpečnom a suchom prostredí. Nasledujúcu jar sa žiadne prívalové vody nekonali, tak hladina klesla na historické minimum a na svetlo sveta sa dostali dávno zabudnuté stopy po ľudskej činnosti – obnažené základy stavieb spájali priame linky čiastočne spevnených ciest. Všade nánosy bahna vo všetkých odtieňoch šedej farby. Tichý svet patriaci rybám a kalnej vode sa zmenil na tichý svet po katastrofe.

Husté kúdoly modrého dymu valiace sa prebúdzajúcim sa sídliskom akoby odkazovali: „Prdíme na váš Prvý máj!“ Malý, zanedbateľný protest druhej polovice 80-tych rokov. Rovnaký ako

natrhnutá stránka v občianskom preukaze. Studený dvojtakt Wartburgu nasrdene a s nevôľou hľadal správny rytmus. Po chvíli ho s istotou našiel, plechová dymiaca obluda naberala kurz Priehrada a unášala posádku preč od civilizácie, ktorá sa začínala zhromažďovať na hlavnej ulici, aby oslávila sviatok všetkých pracujúcich. Radovi hlavou krúžili myšlienky, ako vysvetlí svoju neprítomnosť. Už zajtra hrozila škola. Stano sa zjavne sústredil na zážitky, ktoré ich čakajú dnes. Každý mal svoje. Hlavne obaja už chceli byť pri vode, v tieni stromov, obklopení večným tichom prerušovaným len čvirikaním vtáctva a namrzeným bzučaním hmyzu. Sledovali, ako opúšťajú parkovisko sporadicky obsadené pestrofarebnými autami.

Na mieste ich čakalo prekvapenie. Vedeli, že na Priehrade je hladina znížená, ale to, čo uvideli, im vyrazilo dych. Namiesto pohľadnicovej scenérie vody, zalesnených kopcov a belasej oblohy s bielymi vankúšmi oblakov, sa pred nimi rozprestrel obraz zdevastovanej krajiny. Zvyčajne plné rameno štedro napájané potokom bolo preč. Teraz pripomínalo prázdne koryto, rozpraskané, plné vysychajúceho bahna. Tu a tam do vzduchu trčali pokrútené konáre a korene stromov. Vysušené, impregnované vodou a pokryté slizkým bahnom, ktoré na vzduchu zaschlo. Uprostred sa kľukatilo pôvodné koryto potoka. Muselo byť hlboké, lebo voda tiekla pomaly, bez špliechania a s majestátnym pokojom.

„Ticho ako v hrobe,“ poznamenal Stano. „Tu dnes nič nechytíme.“ Jeho hlas pôsobil nepatrične a rušivo, zvyčajná ozvena bola preč.

Rado oprel vak s udicami o brezu a zhodil ruksak na zem. „Vyzerá to na zmenu plánu.“ Bol namrzený, tušil problémy v škole a deň sa javil nanič. Plán bol iný.

„Aspoň prejdeme suchou nohou na druhú stranu,“ kontroval Stano. „Ako ten... Ježiš.“ Vykročil dole kamenitým svahom a o chvíľu s rozpaženými rukami kráčal po popraskanom dne priehrady.

„To tu všetko necháme?“ Rado bezradne prešlapoval, došlo mu, kam má Stano namierené. Breh na druhej strane stúpал do strmého kopca porasteného vysokými bukmi. Nezaujímali ho stro-

my – medzi stromami boli pravidelne rozmiestnené pozostatky hrobov. Starý cintorín ležal na svahu a za normálnych okolností sa ponáral pod hladinu. Pozostatky nebožtíkov exhumovali a preniesli za obyvateľmi, ktorých vystahovali. Mŕtvi nasledovali živých. Zvyšky jednoduchých náhrobných kameňov stále označovali, komu miesto odpočinku patrilo. Všetky mená zneli maďarsky alebo nemecky. Kovács, Schuster, Abosi... Rác. Rácov tu bolo najviac. To sa páčilo Radovi, lebo sám bol Rác. Pri mene sa zvyčajne nachádzalo aj povolanie – najpestrejšie to mali samozrejme Rácovia – lekár, kominár, nožiar, richtár, továrnik... všetko muži. Kam sa podeli ženy? Najstaršie náhrobky uvádzali letopočty začiatku 19. storočia. Posledné boli z druhej polovice 50. rokov 20. storočia. Postupne zvetrávali, nahnuté klesali k zemi, ich okraje sa drobili, zarastali vrstvou machu a burinami. Miestami sa černela hranatá diera, viac-menej zasypaná mazľavou ílovitou zeminou. Všetkým prerastali pokrútené korene stromov. To miesto bolo desivé aj počas dňa. Nechodil sem nikto okrem Stana a Rada. Nad vodou odkopali svah tak, že vznikla malá plošina, kde sa dalo rozložiť a pohodlne nahodiť udice. Zvyčajne sa sem dostávali člnom po vode. Dnes sa to dalo zvládnuť suchou nohou, najväčšou prekážkou bol potok pretekajúci prostriedkom, ale aj ten sa v jednom zúžení dal preskočiť. Ruksaky a vybavenie si postupne poprehadzovali a po chvíli boli v tieni pod stromami druhého brehu.

Cintorín bol pôvodne ohradený kamenným múrom. Skaly boli roky kladené nasucho, postupne a starostlivo. Zimy a letá po odchode ľudí s rovnakou starostlivosťou zahladzovali stopy, až dnes pripomínali skôr kamenné morény. Múr ohraničoval len hornú stranu cintorína. Pri ňom sa uchovala hromada drevených krížov, ktorými sa označovali hroby tesne po pohrebe. Časom drevený kríž nahradil kamenný. A drevené tleli a rozpadávali sa pri múre. Prekrížené laty boli spojené bez klinec a stále držali pokope. Olezené červami, popínavými rastlinami. Raz sa nudili a Stano vymyslel zábavku, pri ktorej kríže poopierali o múr obrátené naopak. Ako v Exorcistovi. Niekedy sa zabávali skladaním kamenných nápisov na lúkach, akoby chceli vyslať odkaz ku hviezdám. Hviezdy však ostávali nemé.

Chvíľu sa štrachali lesom smerom k obľúbenému miestu pri vode. Jediným zvukom bolo šuchotanie vrstvy tlejúceho lístia pod nohami. Čakal ich smutný pohľad. Na miestach, kde normálne chytali ryby, bolo suché dno. Až teraz si uvedomili, aká tam bola hĺbka. Pod nimi boli nepravidelne rozmiestnené pne vypílených stromov a kríkov. Pokrývali celý zvažujúci sa breh. Voda začínala asi sto metrov vyššie na mieste, kde breh tvoril malý výbežok, akýsi mys. Zhruba štyri metre pod pôvodnou hladinou sa černela diera, ktorou kedysi mohla byť pivnica. Popred otvor viedla šikmina – zjavne pozostatok spevnenej kamennej cesty. Teraz jej vysychajúce bahno dodávalo až historický nádych. Normálne končila už pod poslednými kermi a mizla v hnedozelenej hĺbke. Ideálne miesto na lov dravcov.

„Čo teraz?“ Stano opatrne kráčal po zvažujúcom sa svahu k vode. Začal pofukovať vietor a na hladine sa tvorili malé vlnky. Špliechali o breh, snažili sa dosiahnuť čo najvyššie a nešikovne znova ukryť, čo bolo odkryté.

„Čas niečo zjesť,“ Rado zhodil ruksak a začal sa v ňom hrabať. Šikovne vylovil drevené denko, polovicu chleba a o chvíľu už kráľal údenú klobásu.

„Pozbieram olovká, ktoré sa nám tu odtrhali.“ Zvyšky po stro-
moch a kríkoch ukryté pod hladinou boli pascou na vyťahované
vlasce. Ak rybár nebol opatrný (alebo dostatočne skúsený), aby
pri vyťahovaní držal návnadu pri hladine, nezriedka sa stalo, že
sa mu háčik zasekol a celý návaz stratil. Stávalo sa, že trčiacu pre-
kážku využila zdolávaná ryba, aby sa oslobodila. Kapre dokážu
byť celkom prefíkané. Hlavne tie väčšie. Stano začal prehľadávať
kus brehu. Rado sledoval, ako obzerá kýpte a korene drevín, na-
ťahuje visiace silonové vlákna, občas niečo zoberie a odkladá to
do vrecka. Pomaly prežúval a tešil sa zo dňa. Obzeral si zmene-
né okolie, zrakom sa opakovane vracal k čiernemu otvoru v bre-
hu. Ktovie, ako to tu vyzeralo predtým, ako postavili Priehradu,
ktorá krajinu navždy zmenila. Predstavoval si roztrúsené domy.
Drevené s kamennými základmi. Hospodárske budovy. Políčka.
Pomedzi sa vinul had potoka. Za čiernym otvorom videl jaskyňu,
ktorá bola pivnicou pod dávno zrúteným domom. O ľudskej ru-
ke svedčili pravidelne uložené kamene po obvode. Zopár medzi-

časom vypadlo. Vedel, že výstavba priehrad si často vyžadovala vysťahovanie obyvateľstva, ktoré to nemuselo vítať s nadšením. Ktovie, či pred zatopením prázdne budovy zbúrali, alebo to nechali na čas. A vodu. Stromy a väčšie kríky boli zjavne vypílené, inak by dodnes trčali z vody. Najedený zmietol omrvinky do prachu, s puknutím v kolenách sa postavil a nahlas grgol.

„Prasa.“ Stanov komentár si nevšimol a vykročil za ním. Skúmal zvažujúci sa povrch pod nohami a po chvíli objavil prvé olovko. Viselo na zažltnutom hrubom vlasci, taká hrúbka sa dnes používala snáď na sumce. Tvarom pripomínalo leteckú bombu aj s krídelkami. Nepresnosť spracovania svedčila o tom, že si ho ktosi odlial doma. Každé krídelko bolo iné a aj umiestnené boli trocha asymetricky. Olovko zodvihol, pri jeho vyťahovaní sa vlasec napol, potiahol trocha silnejšie a praskol akoby nič. Do vzduchu vyletel kúdol prachu. Ale vtedy už videl ďalšie. A ďalšie.

Čas plynul, slnko putovalo oblohou, tieň sa posúvali. Po chvíli mali obaja vrecká plné, vyšli k ruksakom, kde nazbierané poklady zosypávali na hromadu. Spoločne sa vracali pre ďalšiu várku, smerom k diere na myse nad vodou. Farby dňa sa menili, čerň diery bola stále rovnaká.

„Aha, kombajn,“ Rado sa snažil vytiahnuť dlhý pevný vlasec, na ktorom boli v krátkych vzdialenostiach ponaväzované háčiky. Skôr háky. Už sa s podobným nepovoleným spôsobom lovu rýb stretli. „Hovädá pytliacke,“ okomentoval Stano. Všimol si, že vlasec siaha až kamsi k brehu, určite je priviazaný o strom alebo pevný krík. Priložil ruku k dielu a zatiahol. Očakával odpor, ale ten neprišiel, a tak stratil rovnováhu a zošmykol sa dole svahom až takmer k vode.

„Au! Kurva! Fix!“ Výkrik za ním. Obzrel sa a videl, ako sa Rado predklonil, ľavú ruku vystretú čo najďalej. Nepomohlo mu to, v dlani mal zapichnutých niekoľko háčikov, hneď sa objavila tmavočervená krv, ktorá mu z končekov prstov v dlhých vláknach stekala na zem. Zbledol, hlava sa mu točila, radšej si sadol do prachu. Neznášal pohľad na krv. Ešte viac neznášal jej *pach*. Stano sa štvrel za ním.

„Ukáž, to ošetríme.“ Stano opatrne zmotával dlhé vlákno, ktoré sa stalo pascou nielen na ryby, ale aj na človeka. Zoberie ho so sebou, aby už nikomu neublížilo. „Poďme hore, nerob paniku.“

Pomaly prešli na vyčistenú rovinku obklopenú stromami. Stano z vaku vydoloval malú lekárničku. Podľa balenia ju musel kupovať ešte jeho otec. Možno otec jeho otca. Vyzerala akoby pamätala druhú svetovú vojnu.

„Sem si sadni, umyjem to.“ Rado ho automaticky počúvol, usadil sa pod strom a natiahol ruku dlaňou hore. Radšej sa pozerál inde. Na čierny otvor jaskyne – pivnice. Stano mu ranu umyl Salvatorkou – minerálkou v tmavozelenej sklenenej fľaši. „Dobré. Tie háky musia von.“ Opatrne ostrihal vlasce. Potom prikročil k samotným háčikom. Boli dva, hrdzavé, zabodnuté vedľa seba v dlani pod veľkým palcom, ale ich protihroty sa vyzývavo leskli. Ktovie, ako dlho tam čakali na korisť.

„Čo s tým?“ Radovi sa trocha chvel hlas, ale hral tvrďasa. Rana stále krvácala.

„Buď ich dostanem von, alebo ranu zakryjem a ideme na pohotovosť. To potrvá. Vieš, čo je otrava krvi, nie?“

„Hlavne čosi rob, lebo ma vystrie,“ v hlase náznak paniky.

„Ty si dobrý. A máš kliešte alebo kombinačky? Potrebujem sa zbaviť protihrotov, inak to bude masaker.“ Ozval sa rachot obsahu skladacej skrinky na háčiky, plaváky, závažia, krmidlá, peány, blyskáče... „Hurá! Máš šťastie. Strihač na nechty!“

„To snáď nie...“ Rado rezignoval, bol bledý.

„Ukáž. Skúsím to.“ Vyzval Rada, ten neochotne natiahol dlaň. Ostrie strihača sa zovrelo okolo prvého háčika, drobný nástroj zapružil, jeho čeluste sa zovreli, ale kov odolal. „Takto nie.“ Stano vstal a zodvihol sekeru.

„Hej! Ruku si odseknúť nedám!“ Protestoval Rado.

„Sklapni. Polož dlaň sem, na kameň. Klepnem po tom sekerou, snáď tie hroty odstrihnem.“

Sekera dopadla raz a potom druhý raz. Prvý protihrot povolil. Druhý nie, ale háčik sa po údere vytrhol. Z rany sa valila krv. Rado od bolesti zasyčal. Stano šikovne háčik bez protihrotu vyvliekol a ranu zakryl gázou. „Dezinfekciu. V lekárničke musí byť. Podrž si to.“

Rado držal gázu, kým sa Stano vrátil s malým zažltnutým papierovým vreckom dezinfekcie. „Ten musí pamätať partizánov,“ pokúsil sa o vtip. „Nemá sa to najprv rozpustiť vo vode? Alebo v liehu?“

„Mlč a ukáž.“ Roztrhol obal a na ranu dopadli kúsky skamenej dezinfekcie, ktorá bola kedysi práškom. „Takto nie, budeš si to musieť ošťať.“

„Čože? ČO?“

„Ošťať. Očúrať. Opišať. A urob si to sám, ruku si snáď trafiš,“ vysvetľoval Stano a krútil hlavou. „Moč dezinfikuje, vyplaví nečistoty. Tak šup, nech tu nie sme do Vianoc!“

Rado sa neohrabane postavil na nohy a presunul na okraj plošiny. Chvíľu mu trvalo, kým si jednou rukou rozopol nohavice a objavil sa mocný žltkavý oblúk. Tvár sa mu skrivila bolesťou, rana pálila pod slaným prúdom. Zrak mu znova padol na čierny otvor v brehu. Zazdalo sa mu – v skutočnosti by prisahal, že to nebolo zdanie – akoby sa v temnote čosi pohlo. Väčšia temnota. Obrys čiernej postavy na černejšom pozadí natiahol ruky a chytil sa za okraje. Akoby sa rozhliadal. Možno chcel vyjsť na svetlo, ale po chvíli si to rozmyslel a ustúpil. Čerň diery ostala len čierna. A pálenie rany prešlo do tupého pulzovania. Uvedomil si, že keď mu ju Stano konečne obviazal, takmer nič necítil.

Návrat domov nebol slávny – žiaden úlovok a hrozba zajtrajšieho problému v škole. Mama Radovi ruku ešte večer poriadne ošetrila, umytú ranu vydezinfikovala jódomovou tinktúrou. Zvláštne ohrňovala nos, ale zápach moču nekomentovala. Len priliala viac tinktúry. Napokon mu ju zabalila do hrubej vrstvy obväzu.

V škole to napokon dopadlo dobre, vyhovoriť sa na poranenie ruky. Triedna profesorka nebola z tých, čo by kvôli prvomájovému sprievodu robila aféru. Úraz sa samozrejme nestal pri vode, ale na ihrisku, kde zavadil o hrdzavý kus drôtu trčiaci z vysokej pletivovej bariéry za brámkou, ktorá chránila okná školskej družiny pred rozbitím.

Horšie boli noci. Rana sa vždy pripomenula a keď konečne zaspal, snívало sa mu o neurčitej tmavej postave, ktorá ho neustále sprevádzala. Bola súčasťou každého tieňa. Keď sa ocitol v tmavej miestnosti, mal pocit, že za ním ktosi stojí a už-už ho chytá za plece.

Dni šli ďalej, vonku sa postupne otepľovalo, škola sa blížila k vysvedčeniu a Radova ruka sa nehojila dobre. Prvých pár dní to

bolo lepšie a lepšie, na štvrtý deň sa rana pripomenula napuchnutím. Svetločervená farba prešla postupne do tmavopurpurovej, až sa objavila šedobiela farba hnisajúceho ložiska. Bolel aj najmenší pohyb, prišiel čas navštíviť chirurga. Malá operácia, vyčistenie rany, ešte väčšia vrstva obväzov. Nasledovalo pár kľudnejších dní a potom sa zhoršenie zopakovalo. Vtedy aj otec prestal poranenie zlahčovať. Mama preverovala kontakty na lekárov a zháňala rozumy, čo sa dá robiť. Stano sa s Radom vídali takmer denne, popoludnia zvyčajne trávili na lavičke, mastili faraóna, z prenosného kazetového magnetofónu Panasonic rachotila Metallica. Zvyčajne hrávali žolíka, čo v danej situácii bolo pre Rada nezvládnutelné. Tolko kariet by neudržal. Bez slova pokyvovali hlavami do valivého rytmu hudby. Občas sa pridali k refrénu. „*Seek and destroy*!“

„Zajtra mi to budú znova otvárať. Rana sa nechce hojiť, chápeš to?“

„Zahojí sa. Dostal si infekciu. Vieš si predstaviť koľko svinstva musí byť na takom háčiku?“ Stano nasadil učiteľský tón.

„Čo myslíš, že tam je?“ Rado automaticky predpokladal, že Stano bude vedieť, na čo sa pýta. A radšej zmenil tému.

„Kde?“ Stano sa obzeral po okolí.

„Pako! V tej diere v brehu.“

„Teraz nič a keď je zaplavená, slúži ako úkryt pre kapitálnu štučku. Hotové torpédo, ktoré čaká a striehne na korisť. Mali by sme tam vybehnúť, voda medzičasom trochu stúpila.“

Na Priehradu sa dostali až o dva týždne. V piatok poobede po skončení školy sa zbalili, sadli na autobus a vyrazili. Radova ruka sa konečne začala hojiť. Veľkú hrubú bandáž nahradil tenší a vzdušnejší obväz. Bolo po daždi. Vzduch príjemne voňal, vtáky sa čvikaním snažili dobehnúť čas krátiaceho sa dňa. Hladina vody bola vyššie, hoci stále ďaleko od normálneho stavu. Stavebné práce na hrádzi ešte neboli na konci. Zvýšenie hladiny spôsobil prirodzený jarný prítok. Voda bola aj pod miestom, kde chytávali ryby a siahala k spodnej hrane čierneho otvoru, ktorý Radovi nedával spať. Miesto nepríjemného úrazu bolo pod vodou, akoby sa nechcelo pripomínať. Tentokrát sa nesnažili prejsť

na druhú stranu peši, ale použili štvormiestnu laminátovú pramicu z požičovne. Veslovať mohol len Stano, takže sa sunuli veľmi pomaly.

Vietor sa pohrával s hladinou, hnal vlnky proti prove, až nadobúdali pocit, že stoja na mieste uväznení v okamihu voňavej večnosti. Na Stanovej tvári sa rysovalo zarputilé odhodlanie rytmus veslovania udržať. Rado pohľadom chvíľami zaletel k výbežku a stále viditeľnej diere v brehu. Napokon sa člň so zaškripaním zastavil na druhej strane. Ešte sa kolísal a Stano už vyskočil, aby člň ešte viac vytiahol a uchytil na brehu. Rado mu podával vybavenie a vystúpil tiež.

„Z kaprov dnes nebude nič,“ skonštatoval a zároveň navrhol: „pokiaľ sa nepresunieme vyššie, do hlbšej vody.“

„Zostaneme tu. Do večera budeme twistovať. Po daždi by mohli byť dravce aktívnejšie.“ Rozhodol Stano.

Pripravili si udice na prívlač, naviazali umelé návnady z mäkkej gumy imitujúce pohyb rybky vo vode. Kovové blyskáče patrili minulosti. Najbližšie chvíle trávili striedavým nahadzovaním a pomalým priťahovaním návnady. Občas sa im podarilo chytiť malého ostrieža. Prvého to prestalo baviť Rada. Ľavou rukou sa mu navijak ovládal ťažko a problémom bolo aj presné nahadzovanie.

„Balím.“ Sadol si na breh.

Stana prívlač čoskoro omrzela tiež. „Podme sa povozíť po okolí, trochu sa tu rozhliadneme.“ Navrhol a nasledoval Rada, ktorý už kráčal k loďke, aby nastúpil ako prvý. Spustili člň na vodu, Stano s veslom vzadu. Občas schválne ostriekal Rada, nech si vodu užije tiež. Na otvorenej hladine musel bojovať s vetrom, a tak sa radšej priblížil bližšie k brehu, kde bolo závetrie. „Podme tam,“ Rado ukázal na diery v brehu, ktorá sa stala ich novým cieľom. Na kraj pomaly padal súmrak.

Po čase prirazili k zvyškom zvažujúcej sa cesty pod výbežkom. Zblízka bolo vidieť starostlivo uložené vyhladené skaly. Tu-tam nejaká vypadla, ale stále bolo jasné, že v minulosti majstri odviedli poctivú prácu. Otvor bol už len niekoľko centimetrov nad hladinou, pôsobil normálne, obyčajne ako dvere do pivnice, ale